

Vpl. Pyhäjärvi

Perjantai 18. syyskuuta 2015

Pyhäjärveläisyyden vaali – Karjalan puolustaja

N:o 9 60. vuosikerta

Lisää arkistotilaa museoon Sastamalassa

Kallialan museokiinteistö Sastamalan keskustassa on myyty ja siellä oleva arkistomateriaali on järjestelyn jälkeen siirtymässä uusiin tiloihin. Kallialan tiloista siirrettiin mm. pyhäjärveläistä kirja-aineistoa uusiin tiloihin. Tätä aineistoa olikin esillä Puukstavin tiloissa viime pitäjäjuhlien aikana.

Kivinavetan tiloja ollaan järjestelmässä uudelleen ja ainakin toistaiseksi erillistä Vpl. Pyhäjärvi-osastoa ei ole olemassa, mutta esineet ja arkistot löytyvät ehkä paremmin kuin ennen.

Me paikalla vierailleet henkilöt saimme konkreettisesti tutustua useisiin arkistoihin, joista varsin mittava oli Matti Hinkkasen siirtämä arkisto. Tilat ovat Stormin koululla erittäin hyvät ja tutkijoiden käyttöön tulee oma erillinen huoneensa, jossa arkistojen saloihin on helppo tutustua.

Emme ehtineet nyt käydä kivinavetan museotiloissa, mutta kyllä tavarat sieltä löytyvät, sen osoitti amanuenssi Marja Hänninen-Tolvin kameraamme tallentamat valokuvat.

Uusia esine- ja arkistomateriaalilahjoituksia ei nyt toistaiseksi mielellään oteta vastaan, koska museon järjestelyt ovat parhaillaan kesken.

SIVU 3

Hyväkuntoinen Toivo Vattusen taulu löytyy edelleen museon kokoelmista.

Kotiseutumatka kannatti taas tehdä

Joukko matkalaisia uskaltautui uimaan Pyhäjärven viileässä vedessä. Lassi Pruuki ja tyttärensä kertovat matkakokemuksiaan kesältä 2015. SIVU 7.

Äidin perintönä saatu sanaa Elämän leipää -kirjasta

Vanha kuva Karjalasta. Talon emäntä ja isäntä istuvat edessä ja talon palvelijat seisovat heidän takanaan. Pyhäjärvi-juurisen Lahja Siukolan äiti Maria on pisin naispalvelijoista. Lahja sai hartauskirjan Elämän leipää äitinsä perintönä ja on antanut sen edelleen eteenpäin lahjana, kuten teki aikanaan Salitsanrannan kauppias Tobias Vuohelainen. Ruotsalaisen herätysliikkeen johtajasta kerrontaa sivulla 4.

Perjantai 18. syyskuuta 2015

Maassamuuttoja, maastamuuttoja ja pakomatkoja

Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen tämän vuoden matka suuntautui Etelä-Kannakselle ja Inkerinmaalle. Järjestelyvuorossa olivat entisten rajapitäjien Raudun ja Metsäpirtin edustajat. Matka oli hyvin järjestetty ja mielenkiintoinen. Kiitos järjestäjille ja osallistujille.

Kohdealueesta ja osallistujien taustasta johtuen kuulumme monia kertomuksia vainojen, väkivallan ja sotien aiheuttamista muutoista, karkotuksista ja pakomatkoista.

Inkeriläisten osaksi ovat tulleet poliittisen vainon aiheuttamat teloitukset, pakkomuutot oman valtion sisällä, pakomatkat, pakkopalautukset ja 1990-luvulta lähtien myös maastamuuton mahdollisuus.

Inkeriläisiä pakeni Suomeen Kannaksella heti Venäjän vallankumouksen jälkeen ja 1920-luvulla rajan jo sulkeuduttua sekä jatkosodan aikana Viron kautta. Matkalla kuulumme kertomuksen pakomatkasta vuonna 1922 metsien läpi pienen sylvauvan kanssa rajavartijat täpärästi hyvällä onnella välttären.

Kuulumme myös tarinoita elämästä rajan pinnassa 1920- ja 1930-luvuilla. Vaikka sotaa edeltänyt aika oli Kannaksella hyvinvoinnin aikaa, rajalla siihen liittyi myös epävarmuutta ja pelkoa: ihmisiä ilmaantui kuin tyhjistä ja heitä myös hävisi selittämättömästi. Jotkut siirtyivät rajan yli omasta halustaan, mutta huhuttiin myös sieppauksista. Seuraavat sodasta johtuneet pakomatkat ovat meille karjalaistaisille läheisimpiä ja tutuimpia. Talvi- ja jatkosodan pakomatkat koskivat karjalaisten lisäksi myös pohjoissuomalaisia. Nämä matkat tapahtuivat suunnitellusti ja organisoidusti, vaikka olosuhteet usein olivat kaaosmaiset. Puhummekin tässä yhteydessä yleensä evakuoinnista ja evakoista, emme pakomatkoista ja pakolaisista.

Kun palasimme omalta matkaltamme elokuun 30. päivänä, uutisissa kerrottiin, että Pohjois-Suomessa on Ruotsin rajan yli tullut tänä vuonna Suomeen useita tuhansia turvapaikanhakijoita ja tahti tuntuu vain kiihtyvän. Tuntui jotenkin epätodelliselta. Pakolaistilanne Etelä-Euroopassa oli tuki ollut uutisissa jo pitkään, mutta se ei tuntunut kosketavan läheisesti meitä suomalaisia. Nyt oltiin yhtäkkiä asian kanssa "sylikkään".

Edellä mainituissa pakolaisryhmissä on eroja, mutta on yhtäläisyyttäkin. Karjalaiset ja pohjoissuomalaiset siirtyivät oman maan sisällä. Kieli ja lait olivat omat, uskonto sama ja tavat tutut. Silti tilanne oli vaikea ja sopeutuminen vei aikaa. Kaikki eivät suinkaan aluksi suhtautuneet karjalaisiin positiivisesti, eivät edes neutraalisti. Inkeriläisetkin on katsottu suomensukuisina lähes omaan kansaan kuuluviksi. Nyt maahamme tulleet pakolaiset saapuvat eri kulttuurista, suuren osan uskonto, tavat ja tottumukset ovat erilaiset. Yhteistä on kuitenkin lähtö pois omasta kodista pakoon vainoa, väkivaltaa ja sotaa. Historia toistaa itseään. Aina löytyy vallanhimoisia johtajia ja tavalliset ihmiset jäävät jalkoihin ja kärsivät.

KIRSTI NASKALI

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen jäsen

Esittelyvuorossa Enkkuan koulupiiri

Nyt on Helsingin Vpl. Pyhäjärvi-seuran kyläesittelyssä Enkkuan koulupiirin vuoro. Koulupiiriimme kuuluvat Enkkuan, Saapurun, Rahkajärven ja Kos-termaan kylät.

Vuonna 2011 valmistui koulupiiriämme käsittelevä kirja Ikkuna Karjalaan. Siinä kerrotaan koulupiiriimme ja pitäjäämme koskevia asioita melko täydellisesti, mutta nyt on vuorossa kylien esittely esitelmien muodossa.

Enkkuan esittelyn pitää Maija Virtanen o.s. Savolainen. Hän kertoo omien kokemustensa ja tuntojensa kautta Enkkuan ihmisistä ja taloista. Samoin Aini Pohjakallio o.s. Nokelainen kertoo Saapruusta. Kyllikki Laitinen o.s. Nuortema kertoo Rahkajärven kylästä.

Lisäksi koulupiiriimme kirjan Ikkuna Karjalaan toimittaja ja voidaan sanoa sielu Kari Pohjakallio on myös mukana kertomassa omia näkemyksiään koulupiiristämme. Tämän tiimin kokoonkutsuja ja ky-

läesittelyn vetäjänä on Osmo Juvonen.

Nyt on ainutlaatuinen ja ehkä viimeisiä tilaisuuksia tulla paikan päälle kuuntelemaan ja esittämään omia kysymyksiä ja muistojaan koulupiiriimme asioista. Joukkomme harvenee ja ikääntyy koko ajan ja meidän kaikkien toiveena on saada nuoremmat ikäluokat kiinnostumaan vanhempiensa ja esivanhempiensa juurista.

Kaikki Enkkuan koulupiiriläiset ja heidän jälkeläisensä sekä aiheesta kiinnostuneet nyt joukolla Karjalatalon Laatokka-saliin Helsingin Vpl. Pyhäjärvi-seuran syystapaamisessa kuuntelemaan koulupiiriimme esittelyä kahvitarjoilun ja mukavan yhdessäolon merkeissä. Tilaisuus on sunnuntaina syyskuun 20. päivä klo 14.00. Tervetuloa!

Osmo Juvonen on organisoinut Enkkuan koulupiirin esittelyn. Hän toimii myös Espanjan Aurinkorannikolla karjalaisten puheenjohtajana. -MRT

Lottamuseon ja Sotamuseon verkkopalvelu valottaa: Evakoiden, asekatkijöiden ja rintamamiesten Suomi rauhan 1944 jälkeen

Kun sota päättyi, kaikki oli hyvin – vai oliko sittenkään? Lottamuseon ja Sotamuseon suunnittelema verkkopalvelu *Rauhan 1944 jälkeen* valottaa Moskovan välirauhansopimuksen ehtoja ja niiden vaikutuksia suomalaisten elämään. Rauhaan paluuta seurataan 22 teeman kautta.

Paperilla solmitusta rauhasta on vielä pitkä matka rauhanajan elämään, ja sotien päättymiset voivat mullistaa yhteiskuntaa jopa sotia enemmän. Siirtymävaihe sodasta rauhaan oli myös 1940-luvun Suomessa myllerryksen aikaa.

Käsiteltävänä ovat esimerkiksi Lapin sota ja sotasyllisyys. Sota päättyi Suomen osalta taisteluun entistä aseveljeä vastaan ja useiden johtajien vankilatuomioihin. Entä miksi sadat vapaaehtoiset osallistuivat aseiden piilottamiseen, mistä aseita hankittiin, ja millaisista paikoista kätköjä on nykyaikaan asti löydetty?

Teemat valottavat myös kotien ja kaupunkien mullistuksia sodan jälkeen. Kun armeija kotiutettiin, joka kymmenes 20-40-vuotias mies oli kuollut tai kadonnut sodassa. Rintamalta palaavista moni oli invalidisoitunut pysyvästi. Kaupunkien laidoille nousi rintamamiestaloalueita: ensimmäisiä suomalaisia lähiöitä.

RAUHAN 1944 JÄLKEEN

Aloita

FRED EFTER 1944

Börja

Rintamamiesten lisäksi oli asutettava yhteensä yli 400 000 siirtolaista, joiden kodit jäivät rauhannehdossa Neuvostoliiton puolelle.

Välirauhansopimus saneli ankarat ehdot sodanjälkeiselle elämälle, ja sillä oli pitkäaikaisia vaikutuksia yhteiskunnan kehitykseen. Askel askeleelta yhteiskunta eheytyi kuitenkin rauhanajan Suomeksi, vaikei sotia edeltäneeseen elämään ollut paluuta.

Monipuoliseen lähdemateriaaliin perustuva verkkopalvelu sisältää yli 350 sivua, valokuvia, lehtileikkeitä, äänileikkeitä ja elävää kuvaa.

Sisältö on suunniteltu siten, että se palvelee kaikkia Suomen historiasta kiinnostuneita. Lisäksi se täydentää erinomaisesti koulujen historian opetusta. Opettaja voi valita sopivat teemat käsiteltäväksi oppituntien aikana tai ohjata oppilaat käyttämään itsenäisesti verkkopalvelua.

Sivulla on myös kysymyssarja, jonka avulla verkkopalveluun voi tutustua. Rauhan 1944 jälkeen -verkkopalvelu on julkaistu kahdella kielellä, suomeksi ja ruotsiksi. Verkkopalvelua voi käyttää maksuttomasti osoitteessa [http://](http://www.lottamuseo.fi/rauhan-jalkeen/)

www.lottamuseo.fi/rauhan-jalkeen/

Lottamuseo on museo-ammattillisesti hoidettu erikoismuseo, joka tallentaa lottien historiaa ja tutkii naisten vapaaehtoista työtä osana maamme historiaa. Museota ylläpitää Lotta Svärd Säätiö. Lottamuseo avattiin yleisölle vuonna 1996.

Rantatie 39, Syväranta
04310 Tuusula
Museo p. 09 274 1077
sähköposti:
info@lottamuseo.fi
www.lottamuseo.fi
www.facebook.com/lottamuseo

Viipurin läänin Pyhäjärvi- aineistoon kannattaa tutustua

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiömme hallituksessa toimi Matti Hinkkanen vv. 1948-1966 ollen puheenjohtajana vv. 1958-1966. Matti Hinkkasen ansiota on ollut, että Tyrvään kotiseutuyhdistyksen ylläpitämään museoon saatiin Vpl. Pyhäjärvi-osasto.

Tyrvään seudun kotiseutuyhdistyksen toimesta museo oli perustettu jo 1933 ja meille pyhäjärveläisille tutuksi tullesseen pappilan vanhaan kivinavettaan museo siirtyi 1958 ja samaan aikaan museon toimesta otettiin säätiöömme yhteyttä tarkoituksena saada myös pyhäjärveläistä esineistöä museoon.

Silloisen museojohtaja Esko Pietilän ja kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja Antti Prusin avustuksella saatiin nopeasti vastaan otettua entistä pyhäjärveläistä esineistöä, joiden avulla saatiin varsin näyttävä pienimuotoinen pysyvä osasto museoon vuoden 1959 aikana.

Sittemmin kotiseutuyhdistys luovutti museotoiminnan Vammalan kaupungille 1974 ja kaupungin nimen muuttuessa Sastamalaksi myös museosta tuli Sastamalan seudun museo 1.1.2009.

Pysyviä näyttelyitä
Pekka Koskisen toimiesä museojohtajana saatiin museorakennuksen toisesta kerroksesta käyttöön tiloja myös laajemmille erityisnäyttelyille.

Toivo Hinkkasen aloitteesta saatiin taltioitua 1200 valokuvaa entiseltä kotiseudulta. Kuvat taltioitiin ja kaksi eri kertaa pidettiin museon tiloissa entistä Pyhäjärveä käsittelevä valokuvanäyttely. Kaikki kuvat suurennettiin ja näyttelyn jälkeen kuvat taltioitiin museon arkistotiloihin ja cd-rom-puille tutkijoiden tulevia tarpeita varten. Kuvien tallennuksen arvokkuutta lisää se, että lähes jokaisesta kuvasta on tarkka selostus.

Muista näyttelyistä muistetaan v. 2007 Pyhäjärven kalastuksesta kertova näyttely, v. 2008 pyhäjärveläisistä kunnallisvaikuttajista kertova näyttely ja Maria Pietilän tullessa museon johtoon jatkui näyttelyjen sarja v. 2009 pyhäjärveläisten naisten ja miesten käsitöitä käsittelevänä näyttely.

Museon käytössä olleet tilat varsinkin arkistojen suhteen olivat jossain määrin rajalliset. Niinpä mm. pyhäjärveläisten museoon lahjoittamaan esineistöä ja arkistomateriaalia jouduttiin sijoittamaan eri puolille kaupunkia oleviin varastoihin ja saattoipa tuottaa vaikeuksia löytää tutkijoiden tai

asianharrastajien tarkasteltavaksi jotakin aineistoa.

Myös vuosien saatossa eri arkistointimenetelmät olivat omiaan vaikeuttamaan tilannetta. Eli jos pitäisi äkkiä kertoa mitä ja kuinka paljon erilaista aineistoa vuosien saatossa ovat pyhäjärveläiset museoon lahjoittaneet, kovinkaan tarkkaa vastausta on mahdollon antaa. Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä on toki kerrottu kaikista suurimmista lahjoituksista, mutta yhtenäistä luettelointia ei säätiökään toimesta ole tehty.

Museon hallinnointi muuttunut

1.1.2012 Sastamalan seudun museon ja Suomalaisen kirjan museon hallinnointi muuttui. Ylläpitäjänä ei ole enää Sastamalan kaupunki, vaan Suomen kirjainstituutin säätiö.

Museotoiminnot siis yhdistettiin ja museot toimivat kahdessa eri paikassa. Sastamalan seudun museo kivinavetassa osoitteessa Jaatsinkatu 2 ja Suomalaisen kirjallisuuden museo Puukstaavi osoitteessa Marttilankatu 12. Lehdessämme 6/2010 museonjohtaja Maria Pietilä on kertonut seikkaperäisesti kahden eri museon yhdistämisestä.

Viimeisin huomattavin esinelahjoitus museoon tehtiin, kun Jalmari Pusan jäämistön taltioinnin yhteydessä arvokas lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkin reliefin kipsivalu saatiin museoon.

Asiakirja-arkistoja on tehty aivan viimeisiin päiviin asti. Näistä hyvänä malliesimerkkinä on Vpl. Pyhäjärvi-Seuran toimesta v. 2007 julkaistun kaksiosaisen kirjasarjan "Kaunista Vpl. Pyhäjärveä" kirja-aineiston taltioiminen n. kymmenen säilytysmapin muodossa.

Uudet arkistotilat Stormin koululle

Joukko Pyhäjärvi-Seuran uuden Taubila-kirjahankeen työryhmän jäseniä Mauri Hauhian johdolla pääsi tutustumaan pari viikkoa sitten uusiin tiloihin.

Museonjohtaja Maria Pietilä on pitkälti ensi vuoteen virkavapaalla. Suomen Kirjainstituutin säätiön asiamies ja nykyinen museon johtaja Leena Aaltonen ja muutamien päivien Sastamalassa työskennellyt amanuenssi Marja Hänninen-Tolvi esittelivät uusia arkistotiloja.

Kallialan kiinteistö Sastamalan keskustassa on myyty ja siellä oleva arkistoinneisto on järjestelyn jälkeen siirrytty uusiin tiloihin. Kallialan tiloista siirrettiin mm. pyhäjärveläistä kirja-

aineistoa uusiin tiloihin. Tätä aineistoa olikin esillä Puukstaavin tiloissa viime pitäjäjuhljen aikana.

Kivinavetan tiloja ollaan järjestelmässä uudelleen ja ainakin toistaiseksi erillistä Vpl. Pyhäjärvi-osastoa ei ole olemassa, mutta esineet ja arkistot löytyvät ehkä paremmin kuin ennen.

Me mukana olleet henkilöt saimme konkreettisesti tutustua useisiin arkistoihin, joista varsin mittava oli Matti Hinkkasen siirtämä arkisto. Tilat ovat Stormin koululla erittäin hyvät ja tutkijoiden käyttöön tulee oma erillinen huoneensa, jossa arkistojen saloihin on helppo tutustua.

Emme ehtineet nyt käydä kivinavetan museotiloissa, mutta kyllä tavarat sieltä löytyvät, sen osoitti amanuenssi Marja Hänninen-Tolvin kameraamme tallentamat valokuvat.

Uusia esine- ja arkistomateriaalilahjoituksia ei nyt toistaiseksi mielellään oteta vastaan, koska museon järjestelyt ovat parhaillaan kesken.

Näyttää siis siltä, että uudelleen organisoinnin jälkeenkin museon toiminta jatkuu myönteisesti ja meillä pyhäjärveläisillä on entistä paremmat mahdollisuudet saada niin entisajan tietoja kuin nykypäivänäkin esiin tulevaa asiaa taltioitua Sastamalaan.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön paikalla ollut hallituksen varajäsen Mauri Hauhia lupasi viedä terveisiä säätiön johdolle uusista arkistotiloista. Seurantaan ja päätöksentekoon on helppo vaikuttaa, ovathan säätiön hallitukseen kuuluvat Pertti Hakanen ja Markku Pärssinen Sastamalan kaupungista.

Todettiin tässä yhteydessä mm. Vpl. Pyhäjärvi-lehden vuosikertojen olen varsin puutteellisia, joten jos-takin voisi tulevaisuudessa saada täydennettyä lehtiar-kistoa. Myös viime vuosien pyhäjärveläistä kirjallisuutta puuttuu.

Sastamalan seudun Museoon voi tutustua kesäaikaan ke-su kello 12.-17., talviaikaan pitää sopia käynnistä puhelimitse. Suomalaisen kirjan museon Puukstaavin aukioloaika on nyt talvikaudella ti-pe 10.-16 ja lauantaisin 10.-15.

Puukstaavin tiloissa on myös miellyttävä kahvila, jossa tarjoillaan lounastakin.

Museonjohtaja Leena Aaltonen voi olla yhteydessä puhelimitse 050 313 1408.

REINO ÄIKIÄ

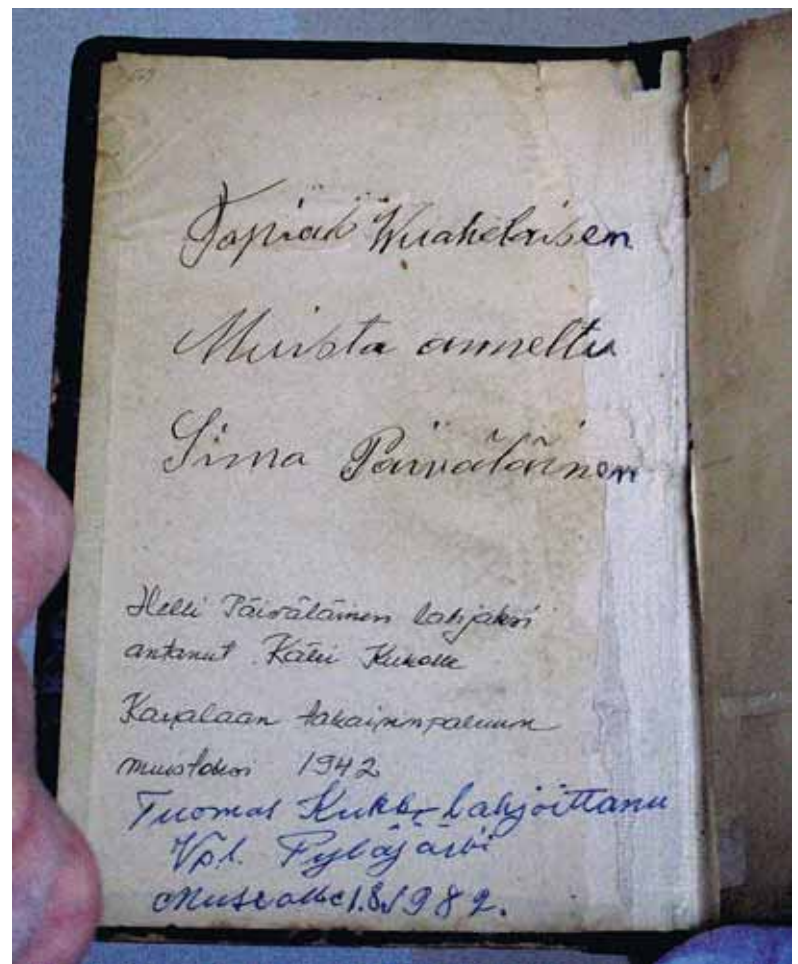
Suomalaisen kirjallisuuden säätiön asiamiehenä ja Sastamalassa toimivien kahden museon johtajana on Leena Aaltonen oikealla. Juuri työnsä Sastamalassa on aloittanut amanuenssi Marja Hänninen-Tolvi vasemmalla.

Museonjohtaja Leena Aaltonen esittelee Reini Kukolle tämän isän Tuomas Kukon museolle 1982 tekemää "Elämän leipä" -kirjalahjoitusta

Tuomas Kukon kirjalahjoituksen arvoa lisää kirjassa olleet omistuskirjoitukset.

Museonjohtaja Esko Pietilä vastaanottamassa Reino Äikiältä, Toivo Hinkkaselta ja Salme Rintalta Armi Pihlasen lahjoittamaa Toivo Vattusen taulua "Hyvästijätö".

Rakas äitimme, anoppimme,
mummomme ja isomummomme

Eeva Mirjami (Mirkku) Kujala

o.s. Henttonen

s. 9.5.1925 Pyhäjärvi Vpl
k. 14.8.2015 Helsinki

*Sydän uupunut levon sai,
valkeni ikuinen sunnuntai.
Jätit meille muiston valoisan,
niin kauniin, rakkaan ja hyvän.*
(Eino Leino)

Äitiämme ja anoppiamme
sanomattomasti kaivaten

**Erkki ja Seija
Keijo ja Leena
Petri ja Katriina**

Rakasta Mirkku-mummoamme
ikäväiden

**Heidi, Petteri, Sami, Jens,
Oscar, Lauri ja Lotta**

ja isomummoamme
Sasa, Misa, Miiko ja Noah

**sekä lastenlasten puoliset,
sukulaiset, ystävät ja Malmin
rintamaveteraanien naisjaosto**

Siunaus toimitettu 3.9. läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta, kiitos myös
Palvelukoti Miljan henkilökunnalle.

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Tilaa Vpl.Pyhäjärvi-lehti
omaksi, ystävälle tai
sukulaiselle lahjaksi!
Hinta edelleen
vain 30 euroa/ vuosikerta

Soita p. 040 730 2622
tai tilaa nettisivujemme
tilauslomakkeen kautta

vpl. Pyhäjärvi

Pyhäjärvi-lehti julkaisee

joka numerossa tietoja
perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä,
edesmenneistä ja valmistuneista.

Muistathan kuitenkin aina kysyä
asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Kirkonsanoma

Raja

Onko raja ihmiselle hyväksi vai pahaksi? Tarkoitin nyt niitä rajoja, jotka kulkevat kartoilla ja maastossa – kansakuntia ja ihmisiä erottaen.

Mitähän tähän vastaisivat 1920-luvun alun Karjalannaksen asukkaat? He, joille itsenäinen Suomi oli vielä kirjoittamaton lehti. He, joita läheinen Pietarin suurkaupunki oli siihen asti elättänyt. Pietariin oli muutettu töihin, sinne oli suunnattu kauppatie – myös Pyhäjärveltä.

Kun valtakunnanraja alkoi muotoutua, moni joutui rakentamaan elämää uudelle pohjalle. Toimeentulo oli etsittävä muualta. Sinikkäimmät toki jatkoivat rajan ylittävää salakauppaa 1930-luvun alkuun asti.

Venäjän vallankumous ja Suomen sisällissota synnyttivät pakolaisten virran. Rajalla oli pakolaisille vain

kielteinen merkitys. Jos virallista rajanylityspaikkaa ei voinut käyttää, Rajajoen uitiin tai kahlattiin. Kulkusuunnasta riippumatta epätoivoinen uintiretki saattoi päättyä huonosti.

Suomen sisällissodassa hävinneitä punaisia pyrki kohti Pietaria. Pietarin suusta suomalaisväestöstä kaiketi noin 20 000 saapui – usein ilman omaisuuttaan – Suomen puolelle. Samaan suuntaan kulki myös venäläisiä aatelisia, juutalaisia ja länsimaiden kansalaisia. Vakoilijoita liikkui molempiin suuntiin – eikä aina niin hyvin aikeissa. Rajan sulkeutuminen merkitsi lopulta rauhallisempaa elämää rajaseudun asukkaille.

Silti on lähellä ajatus, että rajassa on jotakin elämän vastaista ja jumalatonta. Toki jokaisen rajan olemassaoloa perustellaan turval-

lisuudella. Rajan toisella puolella on sellaista, miltä halutaan suojautua. Totta on sekin, että ihmisten täydellisen vapaa liikkuvuus on saavuttamaton utopia. Ja silti, mitä vaikeampi raja on ylittää, sitä vahvemmin se erottaa ihmiset toisistaan, kasvattaa pelkoa ja lisää ennakkoluuloja.

Rajan mahdollisuudet ja kirot kokeneella karjalaisella kansalla voisi olla annettavaa keskusteluun, jota käydään Eurooppaan pyrkivistä pakolaisista. Muistaa han moni yhä, miltä tuntui hyvästellä kotitalo tai sen rauniot. Mieleen piirtyivät niin asumisolot toisten nurkissa kuin pakolaisiin kohdistuneet ennakkoluulotkin. Kulttuurieroja oli silloinkin, mutta lopulta karjalaiset toivat vahvan positiivisen annin uuden kotipaikkansa elämään.

Näiden omien – tai läheistemme – kokemusten äärellä voi miettiä Psalmin 146 sanoja. Keitä ovat nämä ihmiset tänään? Ja millä puolella itse olen?

”Herra hankkii oikeutta sorretuille, nälkäisille hän antaa leipää. Herra päästää vangitut kahleista, hän antaa sokeille näön ja nostaa maahan painetut jaloilleen. Herra rakastaa oikeamielisiä, ja suojelee muukalaisia. Hän tukee leskiä ja orpoja, mutta jumalattomien tien hän tekee mutkaiseksi.”

JUKKA
JORMANAINEN

kappalainen,
Pirkkala

Carl Olof Rosenius, ruotsalainen herätysjohtaja

Yksi niistä pyhäjärveläisistä henkilöistä, joista äitini minulle kertoi, oli kauppias Tobias Vuohelainen. Hänet mainitaan myös Reino O. Kukon ja Kaarle Viikan toimittamassa Pyhäjärvi-kirjassa. Vuohelaisella oli kauppa Salitsanrannalla ja hän oli rikas mies.

Niin. Rikas Vuohelainen tosiaan oli, sillä hän lahjoitti – ei myynyt – pyhäjärviläisille Carl Olof Roseniuksen Elämän leipää -kirjaa. Kirja sai hyvän vastaanoton. Ilmeistä on, että Vuohelainen itse oli saanut kirjan kautta suuren siunauksen.

Kuka oli Carl Olof Rosenius, Elämän leipää-kirjan kirjoittaja? Carl Olof syntyi Ruotsissa vuonna 1816. Hän aikoi ensin papiksi, niin kuin hänen isänsäkin oli. Mutta sitten Carl Olof jätti opinnot kesken ja ryhtyi maallikkosaarnajaksi. Hänelle avautuivat kirkon ja kokoushuoneiden ovet ja hänellä oli paljon kuulijoita. Rosenius oli armoitettu lain ja evankeliumin julistaja. Martti Lutherin tavoin hän uskoi ja opetti, että Raamattu on Jumalan sana ja ihminen pelastuu yksin armosta Jeesuksen Kristuksen tähden.

Rosenius meni naimisiin Agatha o.s. Lindberg-naisen kanssa. Heille syntyi seitsemän lasta. Kolme lapsista kuoli nuorina. Perhe asui Tukholmassa, mutta perheenpää oli paljon matkoilla. Suomessa Rosenius kävi vuonna 1843 ja tuli tutuksi mm. evankelisen herätysliikkeen johtaja Fredrik Gabriel Hedbergin kanssa. Rosenius ja Hedberg kävivät monta vuotta kirjeenvaihtoa uskonopin kysymyksistä.

Roseniuksella oli monta rautaa tulella. Hän saarnasi, toimi sielunhoitajana, toimitti Pietisten-nimistä lehteä ja kirjoitti kirjoja. Kirjoista tunnetuin on Elämän leipää -kirja. Sitä on käännetty yli kymmenelle kielelle.

Elämän leipää on hartauskirja, jossa on luku vuoden jokaiselle päivälle. Ensimmäinen on raamatunkohta, selitys siihen ja lopuksi yksi tai useampia säkeistöjä josta laulusta.

Minulla oli yhteen aikaan peräti kaksi kappaletta Elämän leipää -kirjaa; perintökirja äidiltäni ja lahjakirja ystävältä. Perintökirjan lahjoitin sitten henkilölle, joka oli kristillisessä radio-ohjelmassa kuullut luettavan Roseniuksen kirjaa ja ihas tunut siihen. Näin tulini noudattaneeksi Tobias Vuohelaisen antamaa esimerkkiä.

Rosenius kirjoitti myös runoja, joita sitten sävellettiin. Evankelisen herätysliikkeen laulukirjassa, Siionin Kanteleessa, on useita Roseniuksen sanoittamia lauluja. Opin niitä lapsena äidiltäni. Lauluissa on rohkaiseva sanoma: ”Nouse siis sielu! Pois suru heitä, kun Isän armo on muuttumaton! Jos sumu aivan peittävi taivaan, kuitenkin aurinko taivaalla on!”.

Carl Olof Roseniuksen elämä oli lyhyt. Hän kuoli 52-vuotiaana vuonna 1868. Kirjojensa ja laulujensa kautta hän vielä kuoltuaankin puhuu, kuten Raamatussa hurskaasta Aabelista sanotaan. Siunattu on Roseniuksen muisto. Niin myös pyhäjärveläisen kauppiaan. Ja oman rakkaan äitini.

LAHJA SIUKOLA

Carl Olof Rosenius. Kuva on kopio Perussanoma Oy:n kustantamasta Roseniuksen elämäkerrasta.

Lähde: Christer Andersson:
Jumalan sydämen armo,
Carl Olof Roseniuksen elämä.
Kustantaja: Perussanoma Oy

Mummon muistoja ihmetellen: Nuorena evakkoon, pakoon sotaa

Viime aikoina olen ajatellut pakoa. Sitä mitä se merkitsee niille, joiden on paettava elämänsä edestä.

Olen ajatellut omia juuriani. Oma mummoani, jonka oli pienenä perheensä kanssa jätettävä kaikki ja paettava sodan alta. Serkkuni Daniel osaa kuvailla näitä ajatuksia osuvammin. Seuraava teksti on Danielin, 27, kirjoittama ruotsiksi syksyllä 2014, jonka minä Elina Mäki ja mummoni Salme Östlund olemme parhaamme mukaan suomentaneet:

Tänään ajattelin mummoani. Mummoni pakeni toisen maailmansodan aikaan, jolloin Neuvostoliitto otti Karjalan Suomelta. Tuntuu ihmeelliseltä ajatella mummoani ja tajuta, että hän jo lapsena joutui pakenemaan henkensä edestä sodan alta. Kun tänä päivänä tapaan ihmisiä, jotka tulevat pakolaisina Ruotsiin, en ajattele, että "ihan niin kuin mummoni", vaikka tiedän että hä-

netkin on kerran pakotettu pakenemaan turvallisempaan paikkaan. Tämä päivänä hän asuu Tukholmassa ja hänellä on neljä lastenlasta.

Mummon oli pitkään mahdotonta päästä takaisin omaan syntymäkotiin. Viimeisimpien 20 vuoden aikana on tilanne helpottunut ja Venäjälle voi matkustaa turistina. Mummo tarttuukin joka tilaisuuteen matkustaa Karjalaan saadakseen nähdä Laatokan aallot vielä kerran.

Kesällä 2009 matkustimme perheeni kanssa mummon mukana Venäjälle nähdäksemme paikat, joissa hän on varttunut ja viettänyt lapsuutensa.

Se paikka oli hyvin kaunis. Mummo oli euforiassa koko matkan ajan ja puhui taukoamatta monta päivää. Hänen itsensä mukaan on aivan normaalia puhua koko ajan, sellaisia karjalaiset kuulemma yksinkertaisesti ovat. En muista, kuka meistä esitti hänelle kysymyksen: "Toivotko kos-

kaan, että Venäjä palauttaisi Karjalan suomalaisille, jotka asuivat siellä?". Hän sanoi tuntevansa monia suomalaisia, jotka ovat ajatelleet niin, mutta hän itse näkee asian eri tavalla tänä päivänä.

Venäjänmatkojensa jälkeen hän on saanut enemmän ymmärrystä sille, millaista elämä venäläisille oli Neuvostoliiton aikaan. Ihmiset, jotka asuvat siellä nyt, on aikoinaan pakotettu muuttamaan sinne, aivan niin kuin hänetkin kerran pakotettiin lähtemään. Mummon mielestä ei olisi oikein pakottaa heitä muuttamaan uudelleen. Viattomia ihmisiä rankaistaisiin samalla tavalla kuin häntäkin ja se olisi väärin.

Minun on vaikea kuvitella, millaista pakeneminen on ollut. Mutta sen vaikutusta mummooni ei ole vaikea huomata, kun hän matkustaa tuon tuosta takaisin Venäjälle, vaikka onkin jo yli 80-vuotias. Kun näen hänen itkevän niityllä, jossa talo on kerran seissyt,

talossa, jossa hän on kerran asunut, se saa ajatukseni liikkeelle. Mummoni ei jättänyt Laatokan aaltoja, koska halusi tehdä niin. Hän pakeni, koska halusi elää.

Olen hyvin iloinen siitä, että mummoni saa matkustaa Venäjälle nykyään, hän nuortuu muutaman vuoden joka kerta. Tavalessaan ihmisiä Venäjällä hän saa ymmärrystä sille, millaista heidän elämänsä on ollut. Huolimatta siitä, millaisen ihmisoikeuksien loukkauksen hän on joutunut kokemaan, ei hän silti koskaan haluaisi viattomien ihmisten maksavan siitä.

Mummot ja vaarit ovat yleensä mahtavia, ja minun mummoni ei ole mikään poikkeus. Mummoni Salme Östlund omaasukua Piironen on syntynyt Sortanlahdessa Ensio ja Rauha Piironen toisena tyttärenä 1934. Vuosina 1942-1944 hän asui mummolasissa Heikki ja Liisa Tenkasella Pyhäjärven Vernitsalla.

DANIEL

Moukarinheittäjälle MM-kisojen 10. sija

Lisäyksenä Kirsti ja Edvin Naskalin kirjoittamaan urheilijaluetteloon: Pyhäjärven Montruan kylässä on juuret moukarinheittäjä Tuomas Seppäsellä, joka oli Pekingin MM-kisoissa 10. Tuomaksen kotiseura on Noormarkun Nopsa Wikipedian mukaan.

PIRJO KIIALA

Merkkipäiviä

Huittisissa täytti 103 vuotta Olga Silvennoinen. Hän on syntynyt 14.9.1912 Kurkijoella, josta perheensä mukana muutti 1920-luvulla Vpl. Pyhäjärvelle Kallenkartanon alueelle. Nuoruutensa päivät hän työskenteli Taubilan kartanossa erilaisissa työtehtävissä.

Sotien jälkeen evakkotaidon päätteeksi uusi kotipaikka löytyi Huittisten Jokisivulta, jossa yhdessä Erkki- ja Sulo-veljiensä kanssa asuivat maalaistalossa. Myöhemmin 1970-luvulla Olga luovutti tilasuutensa veljelleen ja siirtyi asumaan kerrostaloon Huhkolan alueelle. Täällä tutun kerrostalon ympäristössä aika on kulunut hyvin.

Korkeasta iästään huolimatta hän asuu edelleen kotonaan. Veljen ja sisaren lapset käyvät säännöllisesti tatiään katsomassa ja suorittavat kauppa-ynä muita asioita. Onnittelumme 103-vuotiaalle. -RÄ

Reino Patrakan syntymästä 100 vuotta (27.8.1915-31.1.2001)

Me Reinon sisarusten lasten perhekunnat saimme Tertulta, Reino Patrakan puolisoilta, kutsun Reinoa muistelemaan ja samalla tapaamaan toisiamme Jämijärven seurakuntatalolle lauantaina 29.8.2015.

Alkajaisiksi teimme käynnin Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Siitä jatkoimme Reinon haudalle ja laskimme kukat. Terttu kertoi myös muista, ihan lähistöllä olevista sukulaisista, Reinon Tauno-veljen (s. 1909) ja hänen poikansa Reijon (s. 1937) viimeisistä leposijoista. Sitten kokoonnuimme seurakuntatalolle maittavalle lounaalle.

Reinon ja Tertun läheisten ystävien ansiokas ohjelma antoi kattavan tietoisuuden Reinon mittavasta elä-

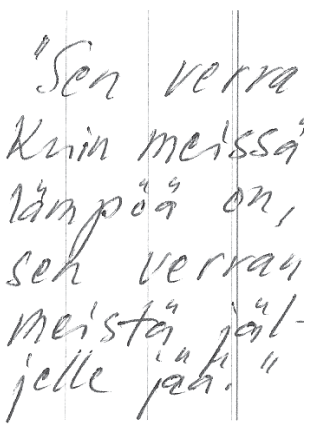
mäntöystä moninaisissa tehtävissä pankki-, järjestö- ja kunnallisissa luottamustoimissa ja sosiaalisessa toiminnassa erikoisesti vanhusten asumisolujen parantamiseksi. Koko 50-asuntoisen Hopearinteen vanhustentalokompleksin alulle paneminen jopa oma-velkaisella takauksella 1970-luvun alussa ja valmiiksi saattaminen ei ollut ihan pieni saavutus. Hopearinne oli hänelle "henki ja elämä" vuosikymmeniä.

Oli uskomatonta nähdä Reinon kokoamat kansiot kuvineen ja tarkkoine muistiinpanoineen, jotka hän teki harrastustensa, matkailun ja taidokkaitten puutöittensä ohessa. Ne todistavat, että Reinolla oli erittäin hyvä muototaju ja taiteellista

luovuutta.

Merkityksetöntä ei Reinolle myöskään ollut, että hän leskeksi jäätyään sai puolisoikseen sosiaalipuolen spesialistin, Tertun, joka toimi vanhainkodin johtajana mm. Ikaalisissa ja Harjavallassa ja sosiaalijohtajana Jämijärvellä.

Sydämelliset kiitokset Tertulle tilaisuuden järjestämisestä!

RAIJA ja SATU HOLMA

Reinon kummitytöt sekä muut mukana olleet

Isän muistolle

Oli lauantaiehtoo silloin
aikana ohranleikkuun,
kun kotiimme viesti saapui
– äiti parahti itkuun.

Näen peltokärkyt tiellä
arkku valkea lastinaan;
vaimo vähäinen perässä siellä
musta huntu kasvoillaan.

Monta muistoa mieleeni nousee:
isä tutussa hahmossaan
pellolla, pihalla puuhastelee,
kengät kopistaa porstuaan.

On kalaan lähdetty kaksin,
apumies kokkaan uinahtaa;
talvipilkillä monin varoituksin,
tuura avantoon solahtaa.

Hautajaispäivä on tullut,
monet ystävät tavataan.
Aseveljillä harmaat nutut –
kunnialaukaus kajahtaa.

Vuodet vierii – vuos'kymmenet,
menneet ajat kultaan puetaan.
Monet unohtuukin ilot, murehet;
isän muisto ei milloinkaan!

Vaikka mennyt on monta vuotta
ilman tukea käden turvallisen,
kuitenkin olen saanut luottaa
apuun Isän Taivaallisen.

Isä, kuullut oon – kerrotaan:
uhrikuolemas' olikin turhaan.
– Ei! Ei ollut se turhaan, ei suotta!
Sen kertovat menneet

PEKKA LAULAJAINEN

vpl. **Pyhäjärvi**

Kotisivut osoitteessa:

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

OIKAISU elokuun lehden etusivulla olleen kuvan kuvatekstiin: Kari Äikäs ei kantanut lippua. Miehet vasemmalta kuvassa olivat Aulis Hyyti (Vammalan Karjalaseuran lippu), Pekka Salonen, Rauno Pajunen (Suomen lippu), Markku Lindroos ja Markku Pärssinen (Vpl.Pyhäjärvi-Säätiön lippu).

Chilen tykki isäni komennossa Kannaksella

Vpl- Pyhäjärvi-lehden ke-säkuun numerossa tänä vuonna ilmestyi Erkki Marttilan kirjoitus Taipaleen rannikkopattereista Järisevä, Kaarnajoki ja Ylläpää, ja kirjoitusarja saakin jatkoa myös tässä numerossa sivulla 10.

Järisevän patterin mai-neikkain tykki oli 120-mil-linen Armstrong, jota säi-lytetään nykyään Rannik-kotykistön Suomenlinnan museon sisätiloissa. Aikai-semmin tykki oli nähtävissä ulkona, ja sen äärellä Vpl.pyhäjärveläiset ovat viettäneet useampiakin juh-latilaisuuksia.

Nestori Kaasalainen, viime keväänä 100 vuotta täyttänyt Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön voimahahmo ja Vpl. Pyhäjärvi-Seuran kun-niajäsen, toimi talvisodassa mainitun tykin tulenjohta-jana. Hän on useissa pu-heissaan ja kirjoituksissaan elävästi kuvannut tykin toi-mintaa vielä silloinkin, kun sen piippu oli jo osittain murtunut ja vaurioituneen iskurin toimintaa hoidettiin vasaran avustuksella.

Seuraavassa kerron yh-destä Kaarnajoen patterin ainutlaatuisesta tykistä, kos-ka silläkin sattuu olemaan yhteys Vpl. pyhäjärveläi-seen sotilaaseen.

Kaarnajoen rannikkoty-kistöpatteri sijaitsi Sakko-lassa kangasmetsäisen maaston keskellä eikä siis rannikolla tai saarella, ku-ten Suomen rannikkotykis-töpatterit yleensä sijaitsivat sotiemme aikana. Patterin neljä tykkiä olivat aivan eri tavalla suojassa kuin Järise-vä, joka avoimella paikalla oli vihollisen kostoiskujen maalina silloinkin, kun se oli saanut maistaa Kaarna-joen tykkituloita.

Patteriin saatiin viiden-neksi tykiksi Ruotsissa Bo-forsin tehtaalla vuonna 1936 valmistettu tykki, joka oli lajiaan ainut yksilö maail-massa. Se oli tyyppiä 105 K 152 H 36, eli tykkiä voitiin käyttää 105 mm ka-nuunana, jolla ammuttiin kauempana sijaitseviin maa-leihin, sekä 152 mm hau-pitsina, jolla ammuttiin ly-hyempiä etäisyyksiä, mutta isompia kranaatteja. Tykin putki voitiin siis tarpeen tullen vaihtaa. Tykki oli tuo-hon aikaan armeijamme uudenaikaisimpia, vaikka se jäikin ainoaksi lajiaan.

Talvisodassa Kaarnajoen patterin miesvahvuus oli noin 200 sotilasta, joista yli puolet oli kotoisin Vpl. Pyhäjärveltä ja muut pääosin Käkisalimesta ja Sakkolas-ta. Yksi Vpl. pyhäjärveläi-sistä oli isäni, alikersantti Reino Forsberg, joka toi-mi juuri mainitun tykin joh-tajana. Hänen puolustaes-saan isänmaatamme talvi-sodassa minä olin muuta-man kuukauden ikäisenä vauvana äitini ja sisarusteni kanssa sotaa paossa Alavu-della.

Isäni johtamaa tykkiä on kutsuttu ”Chilen tykiksi”, koska tarina tietää kertoa, että tykki olisi hankittu Chi-len Suomelle antaman rä-halahjoituksen turvin. Tie-toa ei ole voitu kiistatto-masti varmistaa vedenpi-tävistä lähteistä, mutta tari-na on antanut tuolle ainut-laatukselle tykille pysyvän ni-men ja tarunhoitoisen mai-neen.

Tykkimies Arvo Ijaksen kertoman mukaan tykki siirrettiin sodan loppuvai-heessa Vuosalmelle, ja jat-kosodassa tykki toimi kent-tätykkinä eri puolilla rintaa-maa, mm. Metsäpirtissä.

Jatkosodassa isäni ei pal-vellut tykistössä, vaan jal-kaväessä (1. div./JR 33). Sodan loppuvaiheissa hei-näkuussa 1944 hän osallis-tui ryhmänjohtajana Laa-tokan pohjoispuolella Ra-vanmäen puolustustaiste-luun, jossa hän katosi 5.7.1944. Hänet julistettiin kuolleeksi neljä vuotta myö-hemmin 1948 ja hänen muistokivensä on Huittis-ten sankarihautausmaalla.

Chilen tykkiä käytettiin vielä 1980-luvulla Vaasan rannikkopatteristossa lata-usharjoitustykkinä. Vuonna 1990 se siirrettiin Kankaan-pään tykistömuseoon, ja sieltä Hämeenlinnan Mu-seo Militariaan, jossa tykki vaihtoputkineen on edel-leen nähtävänä.

Tämän vuoden heinä-kuun ensimmäisenä lauan-taina Reino Forsbergin jäl-keläisiä kolmessa polvessa kävi isän, isoisän ja isois-isän johtamalla tykillä Hä-meenninnassa. Paikalla oli-vat hänen vanhin poikansa Juhani Forsberg, hänen molemmat poikansa Tuomas ja Martti, Tuomaan tytär Rebekka sekä pojat Ruuben ja Rafael. Muka-na oli myös Reino Forsbergin tyttärenpoika Jyrki Forsberg, jonka tekemien löytöjen ansiosta me yli-päänsä tulimme tietoisiksi tykin olemassaolosta.

Vietimme unohtumatto-man iltapäivän Erkki Wuoli-joen erinomaisen opas-tuksen saattelemana Mu-seo Militariassa. Chilen ty-kin äärellä vuosikymmen-ten välimatka kutistui käsin kosketeltavaan hetkeen isä-ni muiston äärellä.

Veljeni Yrjö Forsberg, joka ei valitettavasti voinut osallistua retkeemme, on kanssani astunut isämme jalanjäljissä siinäkin mieles-sä, että me molemmat saimme reservinupseerin koulutuksen juuri rannik-kotykistössä.

Kuvassa vasemmalta oi-kealle: Martti, Tuomas, Ruuben, Rafael, Jyrki ja Juhani Forsberg.

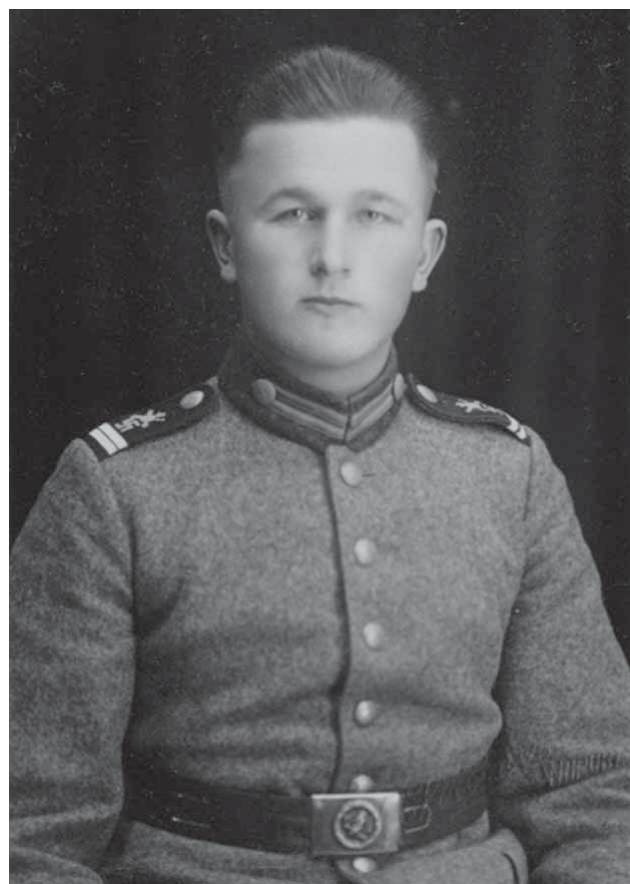
Tuomas, Rebekka ja Rafael Forsberg Chilen tykillä.

Mukana olleet seuraavi-en sulkupolvien aikuiset ovat myös suorittaneet ase-vellollisuutensa rannikko-tykistöä lähellä olevissa ase-lajeissa.

Toivon kiihkottoman isänmaanrakkauden ja maanpuolustustahdon jat-kuvan suvussamme edel-leen, samalla rukoillen, ettei kenenkään heistä tarvitsisi jakaa isäni kohtaloa.

JUHANI
FORSBERG

Kirjallisuutta:
- Marttila, Erkki: Taipaleen rannikkopatterit. Vpl. Pyhäjärvi-lehti 6/2015
- Väliaho, Olavi: Laato-kan linnakkeet Taipaleen taisteluissa. Lappeenranta 1989
- Matkailu 3/1991:
”Chilen tykki” – ainoa maailmassa?
- Tuokko, Kaino:
1. Divisioona 1941-1944. Saarijärvi 1995

Reino Forsberg 21-vuotiaana alikersanttina.

Miksi taas Pyhäjärvelle?

Muistan lapsuudestani, kuinka äiti aina silloin tällöin lähti karjalaisten tarinailtaan. Taisin joskus olla mukana. Muistan miettineeni, mitä tuo ”tarinailta” oikein tarkoittaa. Muistikuvani on, että illassa juotiin kahvit ja vaihdettiin kuulumisia. Nyt jälkikäteen vasta ehkä hahmotan, kuinka tärkeää äidin ja muiden karjalaisten oli tavata toisiaan. Niitä, joilla oli saman tyyppisiä kokemuksia elämästä. Evakot pitivät yhtä.

Olin kaksi vuotta sitten ensimmäistä kertaa Kauvatsan karjalaisten matkassa Pyhäjärvellä ja Lahnavalkamassa. Nyt kesäkuussa oli sitten toinen kerta, koko perheen voimin. Joku ystävästäni kysyikin: ”ai taasko sinne menette.” Niin, paikat tuli nähdyksi jo ensimmäisellä kerralla, mutta se ei ole se juttu.

Minulle on tärkeää kulkea pitkin ruohottunutta kylätietä ja kuvitella, kuinka isovanhempani ja muut sukulaiseni ovat samaa tietä kulkeneet. Minulle on antoisaa kuulla yhä uudestaan, minkälaista oli jättää koti ja suunnata kohti tuntematonta. On koskettavaa yrittää eläytyä ja kuvitella, mitä kaikkea tuo on merkinnyt. Samalla saa miettiä, miten oman äidin

Rakkailla kotikonnuilla. Kauko Hinkkasen esittelee maisemia. Vieressä Pilvi Pruukin omakätisiä ajatuksia reissulta.

Tämä venäjänmatka oli tosikiva.
Oli hyvää ruokaa ei ollut tataripuuroa
Tämä on mun toinen Venäjän matka. Olin täällä silloin kun olin 7 vuotias
Nyt olen 80 vuotias kirjoiti silloinkin pyhäjärki lehteen. Majapaikka oli hyvä sekä uimaan pääsi vesi tuntui kylmältä mutta kyllä siihen tottui. Sauna oli kiva sekä Bussi matkat menivät mukavasti juontajat olivat hyvät ja koko matka meni hyvin kuitos.

ja hänen sukunsa tarinat elävät minussa ja ovat muokanneet minua sellaiseksi kuin olen.

Minulle evakkojen tarina on tällä hetkellä ennen kaikkea tarina selviytymisestä, siitä kuinka elämä voi kantaa ja ihmiset voivat olla toisilleen hyviä. Huomaan olevani kiitollinen niille, jotka aikoinaan tarjosivat tulijoille kodin ja pitivät huolta vaivojaan säästämättä. Karjalan kansan tarinaa kuunnelllessani saan kiinni oman elämäni lähdöistä ja kipukohdista, luopumisista ja uusista aluista.

Minulle matkan suurin anti on kuitenkin ollut siinä, kuinka eri ikäiset ja kokoiset ovat sulautuneet yhdeksi toimivaksi ryhmäksi. Tuntemattomista on tullut tuttuja. Olemme saaneet ja kaa yhteisten juuriemme tarinaa jutellen, kävellen, hiljentyen ja laulaen.

Aina välillä huomasin kyynelät omassa silmänurkassani, mutta myös toisten silmissä. Minulle ne kertoivat siitä, että saimme kiinni jostakin merkittävästä ja tärkeästä niin omassa kuin koko sukumme tai ylipää-

tään ihmisen elämässä. On hienoa, kun elämä ja sen historia koskettaa.

Mieluusti myönnän (ja ehkä se on luvallista juuri tässä lehdessä), että huomaan usein olevani ylpeä karjalaisista juuristani. Minulle karjalaisuus edustaa vieraanvaraisuutta, välittömyyttä ja välittämistä. Mitä muuta elämässä lopulta tarvitsemme?

LASSI PRUUKI

Paimenpoika ja muita evakkoja

Paimenpoika-nimimerkillä Pyhäjärvi-lehtemme on kirjoitellut lapsuusajan muistojaan Mikko Vesikko Huittisista. Hän on löytänyt kätkeistään oheisen kuvan, joka on otettu vuonna 1956. Kirjoituksissa vilahtelevat evakkolapset ovat tässä viimeisen kerran samassa kuvassa. Oikealta Kerttu Isopahkala, Mikko Vesikko, Sirkka Vesikko o.s. Nurminen, Pertti Isopahkala, Maija Nurminen myöh. Kolin sekä Eila Saarikko, lastenvaunuissa taustalla Raija Vesikko.

– Kuva tuo paljon muistoja. Kaikissa kirjoituksissani, missä sanon ”pojat”, tai muistelen 1939 kylmää joulua Alavudella, kun viisi henkeä nukkui samassa sängyssä; kuvan Kerttu 5 v, Pertti 8 v ja minä Mikko 6 v. Niin kylmä oli tupa, että Kertun ja Pertin äidin, Hilja Isopahkalan tukka oli jäänyt (huurtunut) seinään kiinni aamulla, kun herättiin. Ja kaikki jokapäiväiset seikkailut vuosina 1943-44 oli Pertin kanssa, me pojat! Julkaisemme myöhemmin vielä lisää otteita Paimenpojan kirjoituksista.

MIKKO VESIKKO

SUVANNON SEUTU
1917-1921
elämää ja ihmiskohtaloita

Osta historiaa
kertova teos
omaksesi!

Pitäjäyhteisöt taas yhdessä matkalla: Terijoki – Inkeri – Rautu – Metsäpirtti

Suvannon seudun pitäjäyhteisöt suuntasivat matkan tänä vuonna 27.-30.8.2015 Karjalankannaksen Suomenlahden puoleista reittiä Inkeriin saakka. "Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa", joten matkakertomuksen on tehnyt tältä pohjalta Pirjo Kiiala.

Kaksi ensimmäistä yötä olimme Terijoella kuvan hotelli Agumarinissa, jonka ylimmän kerroksen ravintolasta on Suomenlahdelle upeat näköalat. Ensimmäisenä iltana rannalle oli tullut osa retkeläisiä, joiden kanssa iltaa istuessamme kävimme esittelykierroksen.

Suomenlahden vesi oli paennut etäämmälle rannasta. Oli täydenkuun aika ja pilviverhon rakoillessa näyttäytyi kuu ja merenpinnasta kuunsiila. Pääsi siinä tämän päivän vieraskin jonkinlaiseen Terijoen tunnelmaan. Meren horisontissa näkyi valolamppunauha. Se oli tievalojen rivistö mantereelta Kronstadtiin. Pietarin tulvapadon yhteyteen rakennettua maantietä pitkin saari on avautunut autoliikenteelle ja turisteille.

**Terijoki,
Pohjolan Riviera**
Terijoen rautatieasema Viipurin-Pietari rataosuudella

valmistui 1917. Terijoki tuli tutuksi ennen sotia eri puolilla maata asuville nuorille miehille, jotka tulivat tänne asepalvelustaan suorittamaan. Terijoen rautatieasema oli heille ensi kosketus paikkakuntaan.

Näimme myös Otto Wille Kuusisen perustaman Terijoen hallituksen palatsin, joka on pahoin rapistunut, mutta nyt kunnostuksen kohteena. Hallitus perustettiin 1.12.1939 ja tämä ns. nukkehallitus haudattiin myöhemmin vähin äänin.

Terijoen luterilainen kirkko on paikallaan ehostettuna. Kirkko on valmistunut 1908 arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan. Sama suunnittelija on ollut lukuisilla Suomen kirkkoilla mm. Räisälän ja Koi-viston kirkkoilla, sekä Mikkelin tuomiokirkolla. Kuva Yrjö Inkinen.

Terijoen hautausmaalla on puhutteleva muistomerkki, jossa kiväärin on asetettu lepäämään puiden rungolle ja oksalle on istahnut lintu. Muistomerkkin teksti viittaa Markuksen evankeliumiin (9:50) "Eläköön sovussa toinen toistensa kanssa". Kuva Yrjö Inkinen.

Lisää matkasta seuraa vassa numerossa.

Suoma Saarisen nuoruusmuistoja, osa III

Suoma Saarinen on muistellut nuoruuttaan Vpl. Pyhäjärvellä ja muuallakin Kannaksella. Osa I julkaistiin numerossa 2/2015 ja osa II numerossa 3/2015. Ohessa hän jatkaa kertomustaan lähdöstä Kiviniemen Kasarmilasta Sakkolasta 1944.

Auton tultua meitä hakemaan myymälänhoitaja pyysi minua lukitsemaan kaupan ovet. Tein niin ja kiipesin auton lavalle. Kohdalolla oli taas sormensa pelissä. Myöhemmin tavatessa tulevan mieheni hän kertoi heidän peräntyesään Taipaleen suunnalta huomanneen tien varrella kaupan. Koska heillä kaikilla oli kova nälkä, he menivät etsimään sieltä ruokaa. Mieheni oli avannut oven, jonka olin lukinnut. Tämä tapahtui tietämättä toisistamme. Joskus otimme tämänkin puheeksi, kun ystäviemme kanssa muistelimme niitä aikoja.

Otin yhteyttä siirtoväen huoltoon ja kyselin, mihin sortanlahtelaiset olivat jou-

tuneet menemään. Vastaukseksi sain, että Jyväskylän ympäristöön. Tulin Jyväskylään ja sieltä minut neuvottiin Korpilahdelle. Autoja ei muistaakseni kulkenut kuin yksi ja sekin oli ennättänyt lähteä. Minulle kerrottiin, että Jyväskyläläisiä poikkeaa Korpilahdella. Olin väsynyt matkan raskuudesta, nautin kauniista maisemista ja lepäsin. Tapaasin laivalla erään korpilahtelaisen rouvan. Hän kehui Korpilahden olevan kaunista seutua. Kun tulimme lähemmäksi, näin, että asia oli, kuten rouva sanoi. Ensimmäinen havaintoni oli kirkon risti, joka näkyi kauas. Ymmärsin, että risti näyttää tien suunnan. Sitä kohti kulkiessa on oikealla tiellä. Myöhemmin tästä kirkosta tuli kotikirkkoni.

Laivan lipuessa laiturin siinä vastassa oli suuri joukko ihmisiä. Seassa näin yhden tutun kasvot jo kaukaa. Serkkuni Oiva oli siellä ja tiesi heti kertoa perheemme olevan Särkijoen koululla ja neuvoi tien sinne.

Läksin sinne heitä tervehtimään ja sanoin viipyvani vain kaksi viikkoa ja sitten menen Hämeenlinnaan.

Kerroin olleeni huolissaani Elisenvaaran pommituksista. Äiti kertoi hänen ja pienempien sisarusteni olleen juuri siinä junassa. Tilalle tuli toinen juna, joka oli ollut metsän laidassa. Äiti oli yrittänyt suojella sisarusiani heittäytymällä heidän yllensä. Kuin ihmeen kaupalla juna pääsi lähtemään ja seuraava pysähdys oli Savonlinnassa. Se toinen juna pommitettiin. Oli ikävää kuultavaa, monen matka päättyi sinne. Taas oli varjelus mukana.

Sain Korpilahdelta heti työpaikan uuteen Pohjois-Päijänteen osuusliikkeeseen eikä tarvinnutkaan lähteä Hämeenlinnaan. Pääsin asumaan Kerttu Mattilan (Viilloksen) kanssa liikkeen huoneistoon. Tulin tänne Karjalasta, löysin elämäntoverini ja perustimme perheen. Täällä on kotikirkkoni.

Äiti sanoi, ettei hänellä ollut mitään antaa ja pyysi muistamaan rukouksen ja kirkkopöytäkirjan. Ne ovat olleet elämäni kantava voima. Mitä parempaa voisi-kaan lapselleen antaa.

Lapsuusperheeni muutti Ikaalisiin ja sieltä Jämijärvelle, joka oli heidän lopullinen sijoitus kuntansa. Minäkin muutin oman per-

heeni kanssa Suolahteen 1950. Mieheni palveli samaa työnantajaa 30 vuotta ja minä hoidin omaa liiketäni. Palasimme Korpilahdelle 1989.

Vanhempieni matka täällä ajassa on jo päättynyt, kuten miehenikin, jonka kanssa saimme viettää pitkän yhteisen elämän, liki 60 vuotta. Tämä minun mat-

kani on yksi monista. Tai-vaan Isä on pitänyt hyvää huolta matkalaisestaan ja pitää loppuun asti. Saan vielä olla rakkaiden lasteni, heidän puolisoitensa, lastenlasten sekä lastenlastenlasten ympäröimänä. Voin vain sanoa: "Kiitos sinulle Jumalani armostasi kaikes-ta".

SUOMA SAARINEN

Jakokunnan väki kokoontui taas

Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunnan väki kokoontui Sastamalassa Marja ja Kaarlo Koukun luona lauantaina 8.8.2015. Tilaisuus alkoi talon emännän ja isännän valmistamalla maukkaalla lounaalla, jonka lomassa oli mukava vaihtaa kuulumisia monien henkilöiden kanssa.

Paikalle oli saapunut 24 henkilöä, kaukaisimmat jopa Kaakkois-Suomesta asti. Jakokunnan vuosikokouksen avasi jakokunnan isäntä Pertti Pohjolainen toivottaen paikallaolijat tervetulleeksi tähän vuosittaiseen tapahtumaan.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Orjo Pärssinen ja sihteeriksi Airi Lammi. Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Oili ja Turkka Liljeblad, jotka toimivat tarvittaessa myös ääntenlaskijoina.

Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi, jonka jälkeen työjärjestys hyväksyttiin. Jakokunnan tilit esitteli rahastonhoitaja ja vara-isäntä Yrjö S. Kaasalainen. Säästötilien lisäksi jakokunnalla on kyläkirjoja, talletteja, kyläkartta, kunnostettu paloruisku ja iso kahvipannu. Toiminnantarkastajien lausunnon jälkeen kokous päätti hyväksyä tilit ja myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille.

Jakokunnan isäntinä jatkavat edelleen Pertti Pohjolainen ja Yrjö S. Kaasalainen. Jakokunnan toiminnantarkastajina pitkään olleiden Annikki Sallin ja Raimo Kiiverin tilalle valittiin uusina henkilöinä Airi Lammi ja Oili Liljeblad, sekä varahenkilöinä jatamaan Leevi Orpana ja Reino Ahvonen.

Seuraava vuosikokous voitaisiin järjestää Vpl. Pyhäjärvi-juhlien yhteydessä ja asian valmistelu päätettiin antaa juhlatuomikunnan tehtäväksi. Juhlatuomikuntaan kuuluvat Pertti ja Sirkka-

Liisa Pohjolainen, Liisa ja Pentti Rantanen sekä Yrjö S. Kaasalainen.

Päätettiin muistaa muokarinheittäjä Tuomas Sepästä stipendillä, kannustukseksi hyvistä tuloksista ja erityisesti noususta kansainväliselle tasolle. Mainittakoon, että Tuomaksen sukujuuret johtavat isän ja iso-isän, Markku ja Onni Seppäsen puolelta Vpl. Pyhäjärven Montruan kylään, Seppäsen taloon, kauniin Pikojoen rantamille.

Kyläjuhlat jatkuivat ohjelmallisella tuokiolla, joka aloitettiin Suvivirrellä. Tämän jälkeen muistimme hiljaisella hetkellä vuoden aikana poisnukkuneiden kyläläisten muistoa kunnioittaen.

Tervehdyssanat esitti isäntä Pertti Pohjolainen, todeten kyläläisten halun kokoontua edelleen tapamaan toisiaan ja haastele-

maan. Karjalan kunnalla yhteislaulun jälkeen Paavo Jalo toi keväisen matkan myötä terveiset Pyhäjärveltä ja erityisesti Pikojoen myllyltä, jossa hänen isänsä ja setänsä toimivat mylläreinä. Mylly on rikottu, eikä se ole toimintakuntoinen, mutta vesi virtaa vuolaana kuten ennenkin.

Pekka Tihveräinen muisteli evakkomatkaa ja sen tapahtumia kesällä 1944, jolloin koti, kotiseutu ja vuosisatoina rakennettu asuinsijainta luovutettiin lopullisesti Neuvostoliitolle.

Tämän jälkeen kuultiin koululainen Emilia Kalliomäen esittämä Titanic-kappale, jonka hän soitti viululla. Päätössanat esitti Yrjö S. Kaasalainen todeten kyläläisten halun kokoontua vuosittain yhteen vuodesta 1947 alkaen ja vielä tuntuu innostusta riit-

tävän täällä uusilla asuinsijoilla. Samalla hän kiitti kokousväkeä, ohjelmansuorittajia ja talon väkeä ruuasta, kakusta ja kahvista sekä mukavasta yhdessäolosta kauniina kesäisenä päivänä.

Satakunnan laulun jälkeen meillä oli tilaisuus tutustua Kinnalan Koukun mielenkiintoiseen Suojeluskunta-museoon, jonka esitteli talon isäntä Kaarlo Koukku. Vuosien aikana talon väki on rakentanut kauniin pihapiirin ja täydentänyt esineistöä toimivaksi kokonaisuudeksi kokousten ja vierailijoiden tarpeita ajatellen.

Näitä ajatuksia pyydettyinä kirjoitteli tilaisuuden juontajana toiminut

YRJÖ S.
KAASALAINEN

To d i s t u s

Pyynnöstä todistan, että olen vastaanottanut vuonna 1962 Kaiun urheiluhistorian toimittajakunnan puolesta Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokuntien rahastosta 10 000 markkaa Antti Tannisen lähettämänä. Ko summan talletin 17.7.1962 Kansallisoake-Pankin Roihuvuoren konttoriin avatulle Kaiun urheiluhistorian toimittajakunnan nimissä avatulle tilille. Nämä rahat on muiden lahjoitusvarojen kanssa käytetty Kaiun urheiluhistorian aineuston hankinta- ja toimitustyökaluihin.

Helsingissä, joulukuun 1 p:nä 1970

Mauri Vanhanen
Mauri Vanhanen

Yrjö S. Kaasalainen löysi MPK-jakokunnan arkistoista tällaisen entisen hallintoneuvoston puheenjohtaja, kalastusneuvos Mauri Vanhasen kirjoittaman todistuksen jakokunnan 10000 Smk:n rahallisesta tuesta Kaiun urheiluhistoriikin kirjahankkeen tukemiseksi noin 45 vuotta sitten. Kaiun 100-vuotistoiminnan juhluvuonna se tässä julkaistakoon.

Kotikokin kertomaa

Puttosen Annin puolukkapiirakka

Kesä 2015 oli kolea ja saateinen, mutta se oli yksi parhaista marjakesistä. En muista aikaisemmin poimineeni niin suuria mustikoita kuin syyskuun alussa 2015. Myös puolukkasato oli mahtava. Se sai minut elvyttämään muiston Puttosen Annin puolukkapiirakasta.

Synnyinkotini oli Vpl. Pyhäjärven Konnitsan kylän Viilin kolkassa. Lähin naapurimme oli Puttosen perhe, jonka isä ja pojat olivat liki kaksimetrisiä ja satakiloisia kivityömiehiä. Ainakin sellainen muistikuvaminulla on Anselm Puttosesta, jonka koti evakossakin Huittisissa oli vain muutaman kilometrin päässä.

Voi vain kuvitella, millainen oli ruuan kulutus siinä perheessä. Äitini kertoi, että talon emäntä Anni tuli keran lainaamaan jauhoja tai leipää ja päivitteli: "Leivän meno on meil satumaine."

Annin marjapiirakat olivat myös talon miesten mittojen mukaan tehtyjä. Niiden pohja oli pari senttiä paksu ja sen päällä oli vähintään yhtä paksu kerros marjoja. Sisareni Seija kertoo saaneensa lapsena syödäkseen Annin puolukkapiirakkaa, jonka maun perään hän haikailee vielä vanhuudessaakin. Seija kuvailee, kuinka Annin puolukkapiirakassa maistui ensin pullataikinakuori ja täytteen makuus, kunnes lopulta puo-

lukan happamuus tuntui ihanan kirpeänä kielen kannassa.

Yritin leipoa sisareni kuvauksen mukaisen Puttosen Annin puolukkapiirakan, ja luulen, että onnistuinkin siinä aika hyvin. Anni teki puolukkapiirakkansa paksuun pullataikinapohjaan, ei siis murotaikinaan tai jollekin muulle pohjalle.

Ensin siis alustetaan pullataikina maidosta, hiivasta, vehnäjauhoista, suolasta, sokerista ja pehmeästä voista. Annetaan kohota puolisen tuntia, kaulitaan noin 1 cm:n paksuiseksi levyksi, pannaan korkealaitaiseen vuokaan, niin että taikina ulottuu vuoaan laitojen yläreunaan.

Puolukkatäyte soseutetaan kuumentamalla runsaan sokerin kanssa (1 l puolukkaa, 3 dl sokeria) ja suurustetaan pieneen vesimäärään (1 dl) liotetuilla perunajauhoilla (2-3 rkl). Näin tehty täyte ei kuohu paistettaessa yli. Levitetään taikinapohjan päälle ainakin 2-3 cm paksuudelta, voidellaan näkyvä osa piirakan reunoja munankeltuaisella. Paistetaan uunissa (220 astetta) noin 25 min. Annetaan jäähtyä sopivan haaleaksi, niin että siitä voi leikata annospaloja ja nautitaan maidon tai kahvin kanssa, tai ihan sellaisenaan kermavaahdolla höystettynä.

JUHANI FORSBERG

MITÄ TEILLÄ SYÖDÄÄN?

Onko perheelläsi ja suvullasi omia reseptejä tallessa?

Kerro ne

Vpl. Pyhäjärvi-lehden lukijoille Kotikokin kertomaa -palstalla.

Laatokan puolustus, osa III

Rannikkotykistö torjuu hyökkäyksiä Suvannolla

Sarja kuinka Laatokkaa, Karjalan merta puolustettiin, jatkuu Erkki Marttilan kirjoituksella Suvannon ja Vuoksen rannikkopattereista. Edelliset osat on julkaistu lehdissä 7/2015 ja 6/2015.

Vuoksi on Saimaan laskujoki Laatokkaan. Vesistöllä on kaksi laskuhaaraa, joista pohjoinen haara laskee Käkisalmen tasalla ja eteläisempi Taipaleen tasalla Laatokkaan. Vuoksi virtaa Antrean eteläpuolella Pölläkkälässä kaakkoon, mutta kääntyy Oravanniemessä itään. Pölläkkälästä Kiviniemeen asti ulottuu noin 26 km:n pituinen suvanto, jonka suurin leveys on 3,4 km. Kiviniemen erottaa Taipaleenjoesta 30 km pitkä suvanto, joka on leveimmillään 2,5 km. Vuoksi laskee Taipaleenjokea pitkin Laatokkaan tehden mutkan Koukunniemen eteläpuolitse.

Karjalan Kannaksen pääpuolustusaseman itäinen osa kulki Vuoksen vesistön pohjoisrantaan pitkin, jolloin linjan puolustuksen vahventamiseksi suunniteltiin ja rakennettiin sulkulinnakkeet Oravanniemeen, Noisniemeen, Kiviniemeen, Hovinniemeen, Kekinniemen ja Patoniemeen. Rakenteeltaan ne suunniteltiin massiivisiksi linnoitteiksi, joiden päätehtävä oli sivustatulen ampuminen suorasuuntauksella Vuoksen vesistölle.

Suvannon sulkulinnakkeet rakennettiin vuosina 1923-24. Ainoastaan Kiviniemen sulkulinnake aseistettiin jo rauhan aikana. Kahden vuosikymmenen aikana sulkulinnakkeiden olemassaolo miltei unohdettiin. Niihin ei oltu suunniteltu aseistusta.

Vasta talvisodan sytyttyä Johan Rikaman aloitteesta sulkulinnakkeet varustettiin 57 mm:n rannikkotykkeillä, joilla ei ollut suuntausominaisuuksia epäsuoralle ampumamenetelmälle. Ainoa käyttökelpoinen ampumamenetelmä oli suorasuuntaus, johon linnakkeet oli käyttötarkoitukseltaankin suunniteltu.

Sulkulinnakkeet saatiin aseistettua määrävahvuiseksi 57/48 No- ja 57/26 K -rannikkotykkeillä vasta 23.12.1939. Sulkulinnakkeiden aseistamiseen vaikuttivat osaltaan suhteellisen pitkät kaluston siirtomatkat Suomenlinnasta. Myös sotatila hankaloitti toimituksia etulinjaan, jossa sulkulinnakkeet sijaitsivat. Tulivoimaltaan sulkulinnakkeet edustivat etulinjan tehokainta osaa. 57 mm:n ran-

nikkotykkiä suuri lähtönopeus pienensi kranaatin lentorataa pidemmille ampumaetäisyyksille, jolloin tulen teho oli suuri verrattuna suurempiin kaliipereihin. Erilaatuiset ampumatarvikkeet mahdollistivat erityyppisten maalien tehokkaan tulittamisen.

Vuoksen-Suvannon -linjan sulkulinnakkeet tukivat etulinjan jalkaväkirykmenttien taisteluita. Sulkulinnakkeiden päätehtävä oli torjua vihollisen hyökkäykset ampumalla sivustatulta itä- ja länsisuunnassa Vuoksen vesistöalueelle. Niiden ensisijaiset maalit olivat vihollisen hyökkäysvaunut ja lukumäärältään vahvemmat jalkaväkiosastot.

Sulkulinnakkeiden taistelukykyä lisättiin valonheittimillä, jotka sijoitettiin linnoitteiden yhteyteen. Valonheittimet saatiin kuitenkin vasta tammikuussa 1940 miehitettyä koulutetulla henkilöstöllä, jolloin niiden antama hyöty pystyttiin käyttämään hyväksi.

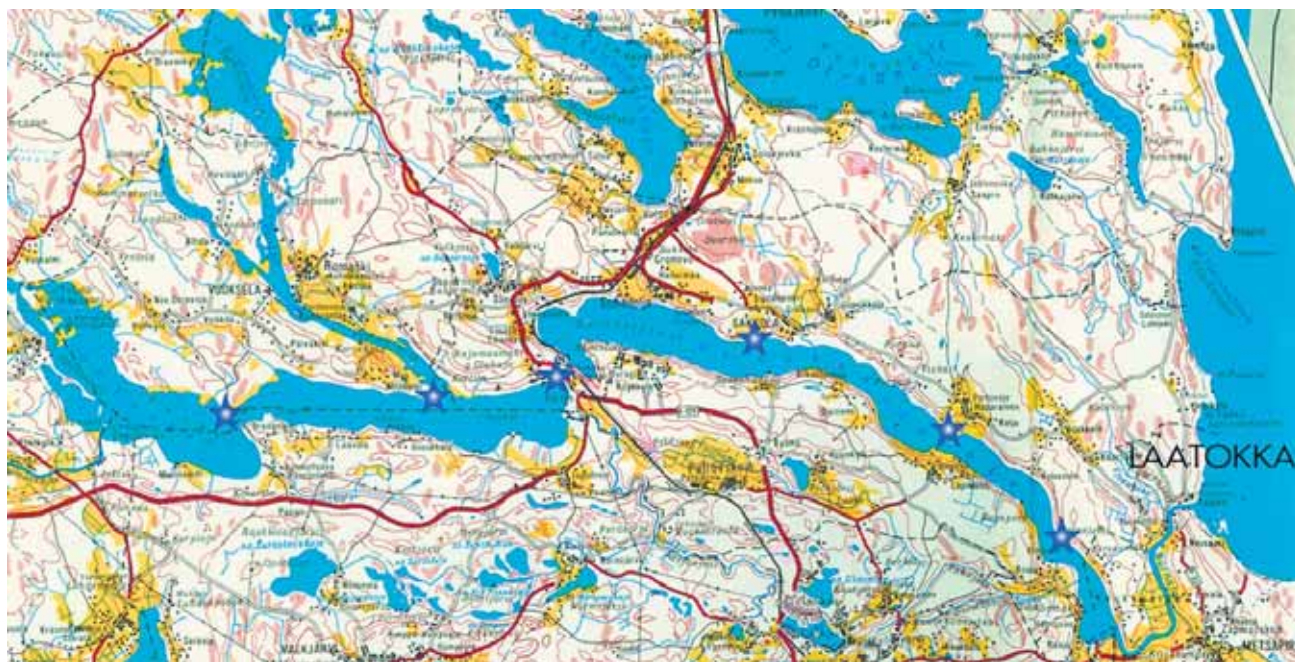
Sulkulinnakkeet aiheuttivat jatkuvalla tulitoiminnallaan raskaita tappioita vihollisen jalkaväelle ja panssariajoneuvoille. Linnoitteet muodostivatkin suomalaisjoukkojen puolustuksen perustan. Tästä syystä ne joutuivat myös neuvostotykistön massiivisen tulituksen kohteeksi.

Sulkulinnakkeiden miehistö oli pääosin rannikkotykistökoulutuksen saanutta. Laatokan Meripuolustus ja III Armeijakunnalle alistettu Kannaksen Lohko myös huolehtivat miehistöjen vaihdosta sodan kuluessa. Sulkulinnakkeet olivat myös merivoimien tykkihuollossa.

Patoniemen sulkulinnake sai ensimmäisen viholliskosketuksen heti itsenäisyyspäivän jälkeen. Sulkulinnake ampui ensimmäisessä tulitehtävässään yhteensä 108 kranaattia. Sodan alkuvaiheista lähtien linnake oli vihollisen tykistötulen kohteena. Joulupäivänä vihollinen yritti jalkaväellään Suvannon yli hyökäten mm. Patoniemeen. Helmikuun puolestavälistä alkaen tapahtui useita komppanian – pataljoonan vahvuisen vihollisen hyökkäyksiä, jotka kuitenkin torjuttiin.

Puolustuslaitteet mureniivat tulen alla jatkuvasta korjaamisesta huolimatta. Sodan päättyessä Patoniemen sulkulinnakkeesta oli jäljellä vain vaurioitunut miehistösuoja ja ampumakellari.

Kekinniemen sulkulinnake ei osallistunut talvisodan ensimmäisten kolmen viikon aikana taistelutoimin-

Kartta: Laatokan puolustuksen perinneyhdistyksen kuva-arkisto.

taan. Sen sijaan vihollisen tykistö ampui sulkulinnaketta päivittäin ja myös ilmavoimat rynnäköivät sitä vastaan. Kekinniemen sulkulinnake osallistui joulupäivänä alkaneen hyökkäyksen torjuntaan yhdessä Patoniemen sulkulinnakkeen kanssa aiheuttaen hyökkääjälle tuntevia tappioita. Tammi-helmikuun aikana vihollinen tulitti jatkuvasti myös Kekinniemen linnaketta saaden jatkuvasti täysosumia. Mitään erityistä vahinkoa ne eivät lujiin rakenteisiin kuitenkaan aiheuttaneet.

Lännempänä sijaitseva Hoviniemen sulkulinnake tuki tulellaan Kekinniemessä käytyjä taisteluita. Hoviniemi torjui myös Suvannon jälle pyrkiviä vihollispartioita.

Kiviniemessä käytiin raskaita taisteluita heti talvisodan alkupäivinä. Maantie- ja rautatiesiltojen räjäyttämisen jälkeen Kiviniemen tykki- ja konekiväärikorso oli etulinjassa koko sodan ajan. Länisemmät Oravanniemen ja Noisniemen sulkulinnakkeet varmistivat Suvannon pohjoisrannan pysymisen puolustajan hallussa. Nämäkin linnakkeet olivat ajoittaisen tulen alla. Linnakkeiden miehistö osallistui Suvannon eteläpuolelle tehtyyn partiointiin.

Talvisodan päättyttyä Moskovan rauhaan 13.3.1940 aloitettiin joukkojen evakuoiminen. Laatokan Meripuolustuksen joukot ja kalusto siirrettiin Savonlinnan seudulle. Lähes kaikki materiaali saatiin mukaan. Laatokalta siirrettiin Saimaalle linnoitustykistöön 16 kappaletta 57/26 K -rannikkotykkiä ja 14 kappaletta 57/48 No -rannikkotykkiä. Talvisodan Vuoksen-Suvannon -linjan tykkikalusto muodosti run-

gon myöhemmin perustetun linnoitustykistön sulkulinnakkeisiin.

ERKKI MARTTILA
Laatokan puolustuksen perinneyhdistys ry

Kirjoitus on
aiemmin julkaistu
Jaakkiman Sanomissa

Erätarinoita kaivataan

Ohessa joitain Karjalan eränkävijöiden liittyviä aihepiirejä, joista tietoja pyydetään:

- Entisajan ansapolut eli puutikot, teeren pyynti kahalla, ketun pyynti kypälälaudalla, susien pyynti susiverkoilla
 - Unohtumattomat jahdit ja kalastusmatkat
 - Riistaeläinten esiintymistiheys
 - Muistot ja tarinat tunnetuista metsästäjistä ja kalastajista
 - Metsästysseuratoiminta
 - Salametsästys
 - Metsästys- ja kalastustaiat
 - Jahtilaulut
 - Jahtiryypyt
 - Peijaiset
 - Lasten eräleikit
 - Riistakauppa
 - Pyssysepat
 - Kuvaukset kalastuksesta eri pyyntitavoilla eli ongella, verkoilla, suipuilla eli merroilla, rysillä, pitkäsiimalla, haavilla ja nuotalla
 - Talvikalastus
 - Riista- ja kalaruokien valmistus
 - Hylkeenpyynti Laatokalla ja Suomenlahdella
 - Kalastusveneet. Millaisia veneitä käytettiin?
- Esimerkiksi Laatokalla kalastaessa

Yllä olevat aiheet ovat ohjeellisia muistin virkistykseksi. Ne eivät mitenkään sido kirjoittajaa. Kirjoittaa voi kaikesta karjalaiseen metsästykseseen ja kalastukseen liittyvästä. Keruun suojelijana toimii Karjalan Liiton puheenjohtaja, kansanedustaja Marjo Matikainen-Kallström.

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan Karjalan Liiton ja Suomen Metsästysmuseon lahjoittamia kirja- ja esinepalkintoja.

Lähetä vastauksesi otsikolla "Kannaksen eräperinne" osoitteeseen: Suomen Metsästysmuseo, Tehtaankatu 23 A, 11910 Riihimäki tai sähköpostitse pekka.allonen@ metsastysmuseum.fi

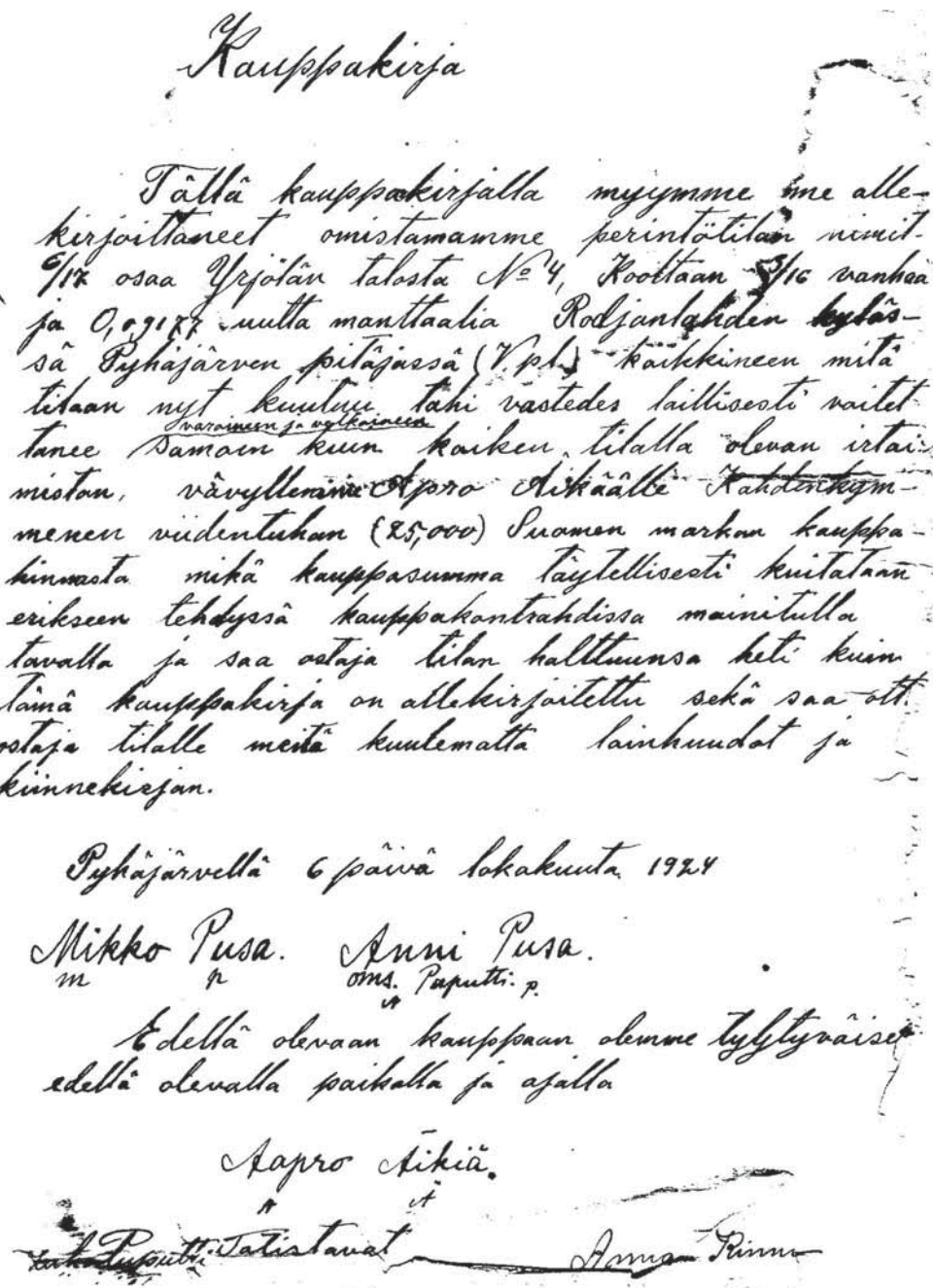
Lisätiedot amanuenssi
PEKKA ALLONEN, pekka.allonen@ metsastysmuseum.fi
p. 019-723 751 p. 045 170 1585

Vanhoja ja uusia kiinteistökauppoja

Useimmat meistä suomalaisista ovat joutuneet jos-sain elämänsä vaiheessa te-kemisiin kiinteistökaupan kanssa. Toiset ovat olleet myyjinä ja toiset ostajina tai sitten aikojen saatossa mo-lemmina osapuolina. Kiin-teistökauppoja on aina sää-dellyt lainsäädäntö. Jo Ruot-sin vallan aikana vuoden 1734 laissa on ollut jo tar-kat määritelmät kiinteistö-kaupasta.

Ennen 1930 kiinteistö-kauppoja voitiin tehdä suh-teellisen vapaasti, kunhan määrätty asiat tuli mainit-tua. Kaksi todistajaa pystyi virallistamaan kaupan ta-pahtuneeksi. Useimmiten kuitenkin ainakin toinen to-distaja oli henkilö, joka oli paljon mukana yhteisten asioiden hoitajana. Esimer-kiksi lautamies on monissa Vpl. Pyhäjärvellä tehdyissä kiinteistökaupoissa ollut to-distajana ja hän on sitten useimmiten toiminut myös asiamiehenä, kun kiinteis-tökaupalla haettiin lainhuu-toa. Aikaisemmin lainhuu-toa haettiin kolmeen ker-taan ja esimerkiksi Käkisal-men käräjäoikeus teki kus-takin huudosta merkinnät alkuperäiseen kauppakir-jaan.

Oman sukuni kauppa-kirjoista olen voinut havai-ta Mikko Antinpoika Pu-san saaneen perintökirjan tilaansa 5.12.1904. Mikko ja Anna Pusan vävy Aapro Äikiä on ostanut appi-vanhemmiltaan 6. päivänä lokakuuta 1924 6/17 osaa Yrjölään tilasta RN:o 4 Rot-janlahden kylästä 25 000 markan kauppahinnasta. Kaupan kohde käsitti pinta-alaa noin 92 hehtaaria. Sen enempää myyjät kuin ostajatkaan eivät ol-leen kirjoitustaitoisia, vaan varmensivat kaupan puu-merkillään ja lautamies Juho Puputti ja Anna Kinnari-niminen naisihminen var-mensivat kaupan tapahtu-neen. Saman aikaisesti teh-tiin erillinen kauppakont-rahti, jossa määriteltiin kauppahinnan maksutapa ja eläkeoikeudet, jotka voi-tiin kiinnittää kaupan koh-teeseen. 29.10.1924 kihla-kunnanoikeuden puolesta myönnettiin ensimmäinen lainhuuto, toinen lainhuuto 21.4.1925 ja kolmas lain-

huuto 2.10.1925. Huomiota herätti kysei-sessä kauppakirjassa se, että vaikka Mikon ja Annan tytär Helka oli solminut avio-liiton jo 1.1.1896, ei tyttä-ren nimeä esiintynyt ostaja-na kauppakirjassa laisin-kaan. Lienee ollut sen ai-kainen tapa. Kaupanvahvistajat mukaan kaupantekoon Vuoden 1930 maakaareen muutoksissa otettiin mu-kaan lakiin julkiset kaupan-vahvistajat. Virkansa puo-lesta kaupanvahvistajia oli-vat henkikirjoittajat, maan-mittarit, nimismiehet ym. virkamiehet. Tarvittaessa voitiin käräjäoikeudesta ha-kea ns. maallikkokaupan-

vahvistajia, jotka joutuivat todistelemaan hakemukses-saan kyvykkyytensä tehdä ja vahvistaa kiinteistökaup-poja. Yritin pitäjähistoriasta et-siä tietoja ennen sotia Pyhä-järvellä toimineista käräjä-oikeuden määräämistä kau-panvahvistajista. Tiesin oman sukuni kaupoista tuon edellä mainitun Juho Puputin toimineen julkise-na kaupanvahvistajana. He-rastuomari Matti Viskari-n ansioluettelossa tode-taan hänen toimineen myös julkisena kaupanvahvistaja-na. Varmasti heitä oli mui-takin. 1930-luvulla Äikiän vel-jesten maakaupat toivat run-saasti lisää tiluksia yhteiseen

omistukseen. Viimeisin kauppa tehtiin yllättävää kyl-läkin 24.3.1944 ja myyjinä olivat Aino ja Aa-ro Lin-qvist. Kaupanvahvistaja toi-mi herastuomari Juho Pu-putti ja todistajana oli ku-ten monissa muissakin Äi-kiän maakaupoissa Ukko Heikki Juho eli Juho Pusa. Ennen syksyn lähtöä Pyhä-järveltä veljekset tekivät omistuksistaan jakosopi-muksen, jota sitten käytet-tiin hyväksi korvauksia haettaessa. Kuvaavaa on, että vuo-den 1944 rauhansopimuk-sen mukaan kaikki alueet siirtyivät uudelle omistajal-le ilman kaupanvahvistus-ta. Nyt oli kyseessä isom-mat asiat ja toiset päättäjät.

Olemme sukumme puit-teissa kuitenkin säilyttäneet kaikki alkuperäiset omis-tusasiakirjat. Maanhankintalaki toi run-saasti kauppoja sodan jäl-keen. Sotien jälkeen muo-dostettiin runsaasti uusia ti-loja niin karjalaisväestölle kuin rintamamiehillekin. Kuvaavaa oli se, että uusi tila saatettiin muodostaa nyt usean luovuttajan maista ja peltö ja metsä saattoi olla hyvinkin kaukana toisistaan. Tutkimuksien mukaan Huittisiin muodostettiin yk-sistään karjalaisväestölle noin 170 uutta tilakoko-naisuutta.

Toiminta julkisena kaupanvahvistajana Olen itse saanut toimia kih-lakunnanoikeuden määrää-mänä julkisena kaupanvah-vistajana reilut 30 vuotta. Menin aikanaan Köyliön kunnassa toimineen Tuis-kulan Osuuskassan toimi-tusjohtajaksi v. 1965. Seu-raavana vuonna rohkaisin mieleni ja hain Kokemäen käräjäoikeudesta kaupan-vahvistajan oikeuksia ja yl-lättäen ne sainkin. Köyliön lisäksi valtuuteni ulottui myös Kokemäkeen. Kun sitten aikanaan v. 1968 muutin Huittisiin me-netin paikkakunnalta muu-ton takia oikeuteni. Uu-nessa työpaikassani toimi-tusjohtaja oli entuudestaan kaupanvahvistaja ja vasta hänen kuoltuaan hain ja sain uudelleen oikeudet nyt Vammalan käräjäoikeudes-ta ja Huittisten lisäksi sain vahvistaa kauppoja Vam-malassa ja Keikyässä.

Muutaman vuoden toi-minnan jälkeen lainsäädän-tö muuttui niin, että myös ns. maallikkokaupanvahvis-taja sai vahvistaa kiinteistö-kauppoja kaikkialla Suo-messa. Kaikkiaan laskin va-jaan 30 vuoden aikana vah-vistaneeni 1550 kiinteistö-kauppaa. Alkuaikoina useimmat kaupat tehtiin kirjoitusko-neella kirjoittaen myyjien kotona. Mieleeni ovatkin jääneet monet herkat maa-tilan sukupolvenvaihdos-kaupat, joissa vanha pari parhaimpiensa pukeutunee-na luovutti talonpidon po-jalleen ja miniälleen. Pariin

otteeseen ehdin vielä vah-vistaa seuraavankin suku-polven kaupat. Lainsäädäntö esti alkuaikoina ulkomaalaisilta kiin-teän omaisuuden ostami-sen Suomessa. 1990-luvun lopussa ulkomaalaispykälä poistui ja ehdin vahvista-maan yhden kaupan, jossa ostajana oli Ruotsin kansa-lainen. Venäläisiä ostajia ei kohdalleni sattunut yhtä-kään. Julkinen kaupanvahvistaja toimi virkamiehen vastuul-la ja jokaisesta kaupasta piti määräjän kuluessa lähet-tää viralliset ilmoitukset kun-tatasolle ja maanmittaus-konttoriin. Aikaisemmin tarvittiin esimerkiksi maan ostamiseen myös maakun-nallisen maatalouspiirin lu-pa. Lainhuutoja ei tarvin-nut hakea kuuden kuukau-den kuluessa kuin yksi. Kaupanvahvistajan toi-mikausi loppui automaatiivisesti henkilön täytettyä 65 vuotta. Jäädessäni eläkkeelle 60-vuotiaana halusin pois virkamiesvastuusta ja anoin käräjäoikeuden puheenjoh-tajalta vapautusta tehtävis-täni. Hän ihmetteli kovasti, sillä juuri edellisenä päivänä oli eräs julkinen kaupan-vahvistaja yrittänyt saada jat-koaikaa tehtävälleen. Vuoden 2010 alusta kaik-ki kaupanvahvistajaoikeu-det peruutettiin ja maan-mittauslaitos tuli siitä eteen-päin myöntämään uudet oikeudet. Se myönsi myös lainhuudot ja kiinnitykset, joten monen maallikon asi-ointi käräjäoikeuksien kans-lioissa loppui. Saattaa olla, että lähivuo-sien aikana sähköinen vies-tintä saattaa tehdä kaupan-vahvistukset kokonaan tar-peettomiksi ja asiat sovi-taan linjoja pitkin. Oman lukunsa asuinra-kennuksia sisältävien kiin-teistökauppojen kohdalla muodostavat ostajan ja myyjän väliset erimielisyy-det rakennusten virheistä. Onnekseni näistä riidoista jäin kokonaan osattomak-si. Samat riidat pätevät myös ns. asunto-osake-kauppoihin ”kun haisee sieltä ja täältä”.

REINO ÄIKIÄ

Google Maps opastaa Pyhäjärvelle: Nyt voit tehdä nojatuolimatkan kotiseudulle

Hyvä lukija, oletko tullut ajatelleeksi, että sinulla on tämän päivän tietotekniikan avulla mahdollisuus tehdä nojatuolimatka kotiseudullesi. Google Maps-sivusto antaa siihen oivallisen mahdollisuuden. Sieltä voit valita oman, vanhempiesi tai isovanhempiesi kotikylän ja nähdä millainen se on tänään. Voit käänellä kuvia ja katsella niitä eri kuvakulmista. Voit astella tuttuja polkuja pitkin haluamallasi nopeudella. Vanhempasi ja isovanhempasi saattavat evästä sinua muistoillaan siitä, mitä ei enää ole – mutta kuitenkin on.

KAUKO HINKKANEN

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus, suluissa varajäsen:

- * Pertti Hakanen, Sastamala (Mauri Hauhia, Turku)
- * Juhani Forsberg, Helsinki (Tarja Kopalainen, Sastamala)
- * Kirsti Naskali, Nokia (Yrjö Inkinen, Huittinen)
- * Pirjo Kiiala, Tampere (Tuomo Hinkkanen, Kokemäki)
- * Markku Pärssinen, Sastamala (Kari Äikäs, Sastamala)

Vammalan Karjalaseura
Iltselle tai lahjaksi!
Valokuvia 19.7.2015
Pyhäjärvi-juhlista
 Kovakantinen kirja, 21x21 cm
 Hinta: 35,00 € (yli 90 kuvaa)
 Kierrevihkonen, 21x14,8 cm
 Hinta: 25,00 € (yli 160 kuvaa)
 Tilaa viim. 30.9.
 Hinnat sis. alv. Postikulut lisätään.
 Puh. 050-357 9657/Irja tai harjainski@gmail.com

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
 350 s. Reino O. Kukko –
 Kaarle Viika, 1989.
 Historiaa sanoin ja kuvin,
 sekä murresanasto
 selityksineen.
 Hinta 25 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki
 136 s. Reino Äikiä, 2008.
 Runsaasti kuvia ja muisteluja
 säätiön alkuajoilta ja eri
 paikkakunnilla pidetyistä
 Pyhäjärvi-juhlista ja muista
 pyhäjärveläisten tapahtumista.
 Hinta 20 euroa.

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita
 336 s.
 Suvannon seudun paikallishistorian
 työryhmä, 2015.
 Hinta 40 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-pöytästandaari
 Suunnittelu Kaarle Viika,
 1963. Hinta 42 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-isännänviiri
 Koko 45x400 cm.
 Suunnittelu Kaarle Viika,
 1992. Hinta 75 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot
 säätiön asiamies
 Pirjo Kiiala,
 puh.0442815 047 tai
 pirjo.kiiala(at)gmail.com.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön uudet adressit saatavana

Adressit 10 euroa
 kappale
 + postituskulut.
 Tilaukset:
 Juhani Forsberg
 Ryytimaantie 19 A 8
 00320 Helsinki,
 puh. 050-511 2899
 tai
 juhaniforsberg@gmail.com

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari *Kaunisti Vpl Pyhäjärveä*, osat I ja II.
 Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
 Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset:
 taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040
 Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman lähetyskuluja.
 Sekä <http://vpl-pyharjari.fi/kirjapuoti>
 Suvannon seutu 1917-1921 elämää ja ihmiskohtaloita 336 s.
 Hinta 40 euroa. Tilaukset puh. 040 021 3369. Suvanto-kirjaa vain
 tästä numerosta 040 021 3369 tai sähköpostistani.
 Numerosta 044 564 1040 vain Kaunisti Vpl Pyhäjärveä.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt vaakunapaita, jota saatavana jälleen kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asuksesi tuleville kotiseutumatkailijoille, vaikka koko ryhmälle. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta helmenharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muutama iso koko jäljellä.

Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi (huom. muuttanut sähköpostiosoite)

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

TAPAHTUMAKALENTERI

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu lauantaina 19.9.2015 klo 14.00-17.00 Helsingissä Karjalatalon Laatokka-salissa. Kello 13.00-14.00 on vapaata keskustelua ja tietojen vaihtoa. Kokoontumisen isäntinä toimivat rautalaiset ja aihepiirinä mm. ortodoksisukujen tutkimus. Kaikki alueen historiasta ja sukututkimuksesta kiinnostuneet ovat tervetulleita avoimeen tapaamiseen.

Vpl Pyhäjärvi-seura ry:n syyskauden ensimmäinen tapaaminen on su 20.9. klo 14 (HUOM. muuttunut aika) Helsingissä, Karjala-talolla / Laatokka-salissa. Kylien esittelyvuorossa ovat Enkkua: Maija Virtanen (o.s. Savolainen), Saapru: Kari ja Aini Pohjakallio (Aini o.s. Noke-lainen) ja Rahkajärvi: Kyllikki Laitinen (o.s. Nuortama) sekä Osmo Juvonen. Kahvitarjoilu. Lämpimästi tervetuloa!

Vpl Pyhäjärvi-seura ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään su 15.11.klo 14 Karjala-talon Yläsalissa.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon lokakuun tapaaminen on Pentti Musakan majalla osoitteessa Ylikoskentie 419, Orimattila. Lähtö Lahdesta Holman Prismen parkkipaikalta torstaina 01.10.2015 klo 13. Ulkoiluvä-rustus suotava. - Tervetuloa!

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvi-kerhon lokakuun tarinatuokio on keskiviikkona 7.10.2015 klo 13.30 Koulukatu 12, Tampere. Tervetuloa!

Kerhon pikkujoulua vietetään lauantaina joulukuun 12. päivänä klo 15.30 Ravintola Frans Emilissä, F. E. Sillanpään katu 2, 33230 Tampere. Pikkujoulusta tarkemmat tiedot ovat marraskuun lehdessä.

PIKKUJOULUMATKA

Lomaranta Musakaan Pyhäjärvelle
 30.10.-02.11.2015
 Tervetuloa joukolla mukaan!

Tiedustelut Heli Salminen
 p. 0505671586 tai 026331784
 Naskalin Manun tyttö

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyharjavisatio

Seuraava Pyhäjärvi-lehti

ilmestyy lokakuussa.
 Aineistot toimitukseen viimeistään
pe 9.10.2015 mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
 Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyharjavisatio

Päätoimittaja:
 Marjo Ristilä-Toikka
 Rautasemantie 375
 37570 Lempäälä
 puh. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
 Toimitus, päätoimittaja
 Rautasemantie, Lempäälä
 kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
 Pirjo Kiiala
 Lamminkankaantie 12
 33420 Tampere
 puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
 Marjo Ristilä-Toikka

Toimitusneuvosto:
 Juhani Forsberg, Pertti
 Hakanen, Pirjo Kiiala, Kirs-
 ti Naskali, Esko Pulakka,
 Markku Pärssinen ja Marjo
 Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus
 lyhentää ja muokata
 lehteen lähetettyä aineistoa.

Painopaikka:
 Botnia-Print Oy
 Kokkola

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
 tekstissä.....0,80 e
 pienin ilmoitus.....20 e
 Hintoihin lisätään alv. 24%